

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ : ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ : ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Αλέξανδρος Βυθούλκας

Δημήτριος Μαρίνος (Α.Μ. 2002263)

Καλαμάτα

Ιούνιος 2011

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία ερευνά τη μελέτη και το σχεδιασμό για τη χωροθέτηση σχολικών εγκαταστάσεων σε μια περιοχή.

Στόχος είναι η διερεύνηση των διαφόρων κριτηρίων και παραγόντων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, για τη σωστή χωροταξική κατανομή των σχολείων σε μια πόλη, ένα Δήμο κτλ. Στην προκειμένη περίπτωση, αναλύεται η υφιστάμενη χωροθέτηση των σχολικών μονάδων, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στο Δήμο Μεταμόρφωσης του Νομού Αττικής.

Γίνεται μια ερμηνεία διείσδυσης στους κανόνες και στις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται γενικά όσον αφορά τη χωροθέτηση σχολείων σε μια πόλη και ταυτόχρονα αναπτύσσεται το αντικείμενο της εργασίας που είναι η ισχύουσα κατάσταση στο Δήμο Μεταμόρφωσης σχετικά με τη θέση των σχολικών εγκαταστάσεων και τη σχέση που αυτή έχει με τους τρεις συντελεστές (πολιτεία, εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι) που είναι άμεσα εμπλεκόμενοι με αυτή.

Υπόθεση της έρευνας είναι πως υπάρχουν δυσμενείς επιπτώσεις στο μαθητικό και εκπαιδευτικό προσωπικό από α) τη συγκυριακή και μη μελετημένη χωροθέτηση των κτιρίων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Δήμο Μεταμόρφωσης β) τη μετακίνηση του μαθητικού δυναμικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού από και προς τη σχολική τους μονάδα.

Η μεθοδολογική προσέγγιση της προβληματικής που αναπτύχθηκε στην υπόθεση γίνεται με δύο μεθόδους: α) με γενικές πληροφορίες (ΕΛΣΤΑΤ, Επιτροπή Παιδείας Δήμου Μεταμόρφωσης, Δημοτική Επιχείρηση Κατασκευών και Τεχνικών Έργων Δήμου Μεταμόρφωσης, βιβλιογραφία και πληροφορίες από το Διαδίκτυο), β) Εμπειρική έρευνα (προσωπικές συνεντεύξεις με μαθητές, δασκάλους, καθηγητές και Διευθυντές σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Μεταμόρφωσης).

Τέλος ακολουθούν τα συμπεράσματα και οι προτάσεις.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η μορφή και ο τρόπος δημιουργίας και τοποθέτησης των σχολικών μονάδων στο Δήμο Μεταμόρφωσης πρέπει να αλλάξει. Η πολυδύναμη αξιοποίηση του σχολικού χώρου, η αναβάθμισή του καθώς και οι πολλαπλές χρήσεις του θα πρέπει να ξεκινήσουν το συντομότερο ώστε να απαλειφθούν οι αρνητικές επιπτώσεις

που καταγράφηκαν στην έρευνα και να προκύψει μια σειρά θετικών αποτελεσμάτων για το κοινωνικό σύνολο του Δήμου Μεταμόρφωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	6
1.1 Εισαγωγή.....	6
1.2 Αντικείμενο και υπόθεση της έρευνας	7
1.3 Μεθοδολογική προσέγγιση.....	8
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ, ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	10
2.1 Πόλη και σχολικό περιβάλλον	10
2.2 Προβλήματα σχολικών κτιρίων στη χώρα μας.....	10
2.5. Καθορισμός κριτηρίων καταλληλότητας & επιλογής χώρων, για την ανέγερση Δημοσίων διδακτηρίων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης	12
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ.....	17
3.1 Έννοιες χωροταξίας.....	17
3.2 Χωροθέτηση σχολικών μονάδων.....	18
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ	19
4.1 Δήμος Μεταμόρφωσης: η περιοχή μελέτης.....	19
4.2 Φυσιογνωμία του Δήμου Μεταμόρφωσης.....	23
4.3 Διαπιστώσεις από τα στοιχεία του Δήμου Μεταμόρφωσης.....	25
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ.....	25
5.1 Χωροθέτηση των σχολικών μονάδων στο Δήμο Μεταμόρφωσης	25
5.2 Διαπιστώσεις από τη χωροθέτηση των σχολικών μονάδων στο Δήμο	

Μεταμόρφωσης.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ-ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	32
6.1 : Συνέντευξη-ερωτηματολόγιο μαθητών-τριών.....	32
6.2: Διαπιστώσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από τις απαντήσεις των μαθητών-τριών.....	34
6.3: Γραφική απεικόνιση των απαντήσεων μαθητών/τριών.....	35
6.4: Συνέντευξη-ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού προσωπικού.....	40
6.5: Διαπιστώσεις και συμπεράσματα από τις απαντήσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού.....	40
6.6: Γραφική απεικόνιση των απαντήσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού.....	41
6.7: Συνέντευξη-ερωτηματολόγιο Διευθυντών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	43
6.8: Διαπιστώσεις και συμπεράσματα από τις απαντήσεις των Διευθυντών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	44
6.9 Παρουσίαση στατιστικών στοιχείων για τον αριθμό του μαθητικού δυναμικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	48
7.1: Γενικά συμπεράσματα-διαπιστώσεις.....	48
7.2: Προτάσεις.....	50
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΑ ΑΡΘΡΑ-ΕΡΕΥΝΕΣ-ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1.1 Εισαγωγή

Ο σχεδιασμός μιας πόλης συνοδεύεται από ένα σύνολο προϋποθέσεων, η ύπαρξη των οποίων είναι απαραίτητη, ώστε η πόλη αυτή να είναι λειτουργική.

Παράγοντες γεωγραφικοί, κλιματολογικοί αλλά και κοινωνικοί, πολιτικοί ή οικονομικοί λαμβάνονται υπόψη, προκειμένου η πόλη να υπηρετεί το σκοπό της, να προσφέρει δηλαδή στον άνθρωπο τις κατάλληλες συνθήκες, κάτω από τις οποίες θα διαβιώνει ομαλά και θα δραστηριοποιείται.

Δυστυχώς οι υπάρχουσες μορφές πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού ελάχιστα προβλέπουν την κάλυψη των αναγκών αυτών που προκύπτουν από τη σχέση του ανθρώπου με τον χώρο.

Κατοικώντας για πάνω από δύο δεκαετίες στο Δήμο Μεταμόρφωσης και ζώντας τον εκπαιδευτικό χώρο από την έναρξη της σχολικής μου θητείας έως το τέλος αυτής έκανα την εξής διαπίστωση:

Η χωροθέτηση των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που ανήκουν στον Δήμο της Μεταμόρφωσης είναι (εμφανώς) συγκυριακή και μη μελετημένη.

Επιδίωξη είναι να εξεταστεί η επίδραση της προαναφερθείσας διαπίστωσης στο μαθητικό δυναμικό αλλά και το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων και κατ' επέκταση η ένταξή της στη λειτουργία της πόλης της Μεταμόρφωσης.

Η επιλογή της καταλληλότερης θέσης για την εγκατάσταση μιας εκπαιδευτικής μονάδας, είτε πρόκειται για Δημοτικό, Γυμνάσιο, ή Λύκειο, είναι καθοριστικής σημασίας για την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα του συστήματος παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Οι λανθασμένες επιλογές που μεταφράζονται σε λανθασμένες χωροθετήσεις αντικατοπτρίζουν άνιση κατανομή των μαθητών στα σχολεία και ανομοιογένεια στα επίπεδα εξυπηρέτησης. Το αποτέλεσμα είναι, ατέλειωτες μετακινήσεις, από και προς τα σχολεία, με όλες τις προφανείς αλλά και τις αθέατες συνέπειες.

Οι παραπάνω απλές και συχνά αναμενόμενες διαπιστώσεις δυστυχώς ισχύουν στο μεγαλύτερο ποσοστό των νομών της Ελλάδας. Το εκπαιδευτικό σύστημα χωλαίνει και δύο από τους βασικότερους λόγους είναι, ο παρωχημένος σχεδιασμός του συνολικού δικτύου παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών και στην συνέχεια, η έλλειψη εμπεριστατωμένων μελετών αξιολόγησης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας ενός συστήματος του οποίου αντικειμενικός στόχος παραμένει η καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Η συγκεκριμένη εργασία προκειμένου να αναδείξει το πρόβλημα, πραγματοποιήθηκε σε επίπεδο ενός Δήμου. Του Δήμου Μεταμόρφωσης εν προκειμένω.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από επτά κεφάλαια. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια ερμηνείας της αξίας και της σημαντικότητας του σχολικού χώρου και του σχολικού περιβάλλοντος γενικότερα, τόσο για το μαθητικό δυναμικό όσο και για το εκπαιδευτικό προσωπικό. Γίνεται αναφορά στα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες σχολικές μονάδες σήμερα στη χώρα μας καθώς επίσης και ποιες προϋποθέσεις και κριτήρια πρέπει να τηρούνται για την ανέγερση μιας σχολικής μονάδας.

Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται μια εισαγωγή στην επιστήμη και στις έννοιες της χωροθέτησης με σκοπό την κατανόησή της. Ειδικότερα γίνεται αναφορά στη χωροθέτηση σχολικών μονάδων, η οποία αφορά και το αντικείμενο της έρευνάς μας.

Στα υπόλοιπα κεφάλαια, τα οποία αποτελούν και κυριότερο μέρος της εργασίας, το πληροφοριακό υπόβαθρο συγκροτήθηκε από στοιχεία που αφορούν τη φυσιογνωμία και γενικότερα χαρακτηριστικά του Δήμου Μεταμόρφωσης, καθώς επίσης και στοιχεία, που αποτυπώνουν την υπάρχουσα κατάσταση όσων αφορά τις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μέσα από τα οποία προκύπτουν πολύ σημαντικά συμπεράσματα.

1.2 Αντικείμενο και υπόθεση της έρευνας

Αντικείμενο αυτής της εργασίας είναι το σχολικό περιβάλλον (όχι μόνο ο χώρος στον οποίον εκδηλώνεται μια συγκεκριμένη κοινωνική δραστηριότητα για την εξυπηρέτηση του θεσμού της εκπαίδευσης αλλά επιπροσθέτως, ο φυσικός και κοινωνικός χώρος) της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στον Δήμο της Μεταμόρφωσης.

Εδώ έχουμε να κάνουμε με μια οργάνωση χώρου στον οποίο αναπτύσσονται και καθορίζονται οι σχέσεις μεταξύ τριών βασικά και άμεσα εμπλεκομένων συντελεστών: της **πολιτείας**, των **εκπαιδευομένων** και των **εκπαιδευτικών**.

- **Η Πολιτεία:** Είναι υπεύθυνη για την οργάνωση και εφαρμογή της εκπαίδευσης. Επίσης ευθύνεται για την κατασκευή και παράδοση του δομημένου σχολικού χώρου (σχολική μονάδα) στο εκπαιδευτικό προσωπικό και μαθητικό δυναμικό.
- **Οι εκπαιδευτικοί:** Είναι το μέσον για την υλοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σύνολο ζωντανό με δικές του ανάγκες και προβλήματα, που μπορεί να εξελίσσεται, να μετασχηματίζεται, αλλά να παρουσιάζει και δυσκολίες αλλαγής και προσαρμογής.
- **Οι εκπαιδευόμενοι:** Είναι τα άτομα που υπόκεινται σ' αυτήν τη διαδικασία. Υλικό εύπλαστο αλλά και ευαίσθητο, που χαρακτηρίζεται από το αυθόρμητο, το απρόβλεπτο, την επικράτηση του συναισθήματος πάνω στη λογική και που είναι εξοικειωμένο ήδη, ως έναν βαθμό, με ορισμένες συμπεριφορές, τρόπο ζωής και πρότυπα.

Η έρευνα βασίζεται στην υπόθεση πως υπάρχουν δυσμενείς επιπτώσεις στο μαθητικό δυναμικό και εκπαιδευτικό προσωπικό, από:

α') Τη συγκυριακή και μη μελετημένη χωροθέτηση των κτιρίων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στον Δήμο της Μεταμόρφωσης.

β') Την μετακίνηση εκπαιδευτικού προσωπικού και μαθητικού δυναμικού από και προς τη σχολική τους μονάδα.

1.3 Μεθοδολογική προσέγγιση-πηγές

Στην αρχή της έρευνας προέκυψε η ανάγκη κάλυψης της γνωσιολογίας του αντικειμένου της, τόσο από θεωρητική πλευρά όσο και στον τομέα της εφαρμογής. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ο εντοπισμός όλων των στοιχείων που αποτελούν αντικείμενο της συγκεκριμένης προβληματικής και τα οποία με την καταγραφή τους, την επεξεργασία τους και την ερμηνεία τους οδηγούν στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

1. Γενικές πληροφορίες, που θα προέρχονται από:

- 1.1. Την ΕΛΣΤΑΤ με στατιστικά στοιχεία.
- 1.2. Την Επιτροπή Παιδείας Δήμου Μεταμόρφωσης.
- 1.3. Τη Δημοτική Επιχείρηση Κατασκευών και Τεχνικών Έργων Δήμου Μεταμόρφωσης.
- 1.4. Γνωσιολογική κάλυψη, από την υπάρχουσα βιβλιογραφία και δημοσιευμένα άρθρα-έρευνες.
- 1.5. Το Διαδίκτυο.

2. Εμπειρική έρευνα από:

Σε πρώτη φάση χρησιμοποιήθηκε η προσωπική εμπειρία ως κάτοικος του Δήμου Μεταμόρφωσης για περισσότερα από είκοσι χρόνια και φυσικά ως μαθητής από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού έως την τελευταία τάξη του Λυκείου.

Πρόεκυψε επίσης η ανάγκη για την πραγματοποίηση κάποιων προσωπικών συνεντεύξεων με μαθητές, καθηγητές και Διευθυντές από διάφορες σχολικές μονάδες που ανήκουν στην περιοχή. Σκοπός ήταν η όσο το δυνατόν πληρέστερη εικόνα της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί, σχετικά με το χωροταξικό σχεδιασμό των σχολείων, αλλά και το πως αυτή εκλαμβάνεται από τους άμεσα εμπλεκόμενους συντελεστές (μαθητές, εκπαιδευτικό προσωπικό).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ, ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

2.1 Πόλη και σχολικό περιβάλλον

Το εκπαιδευτικό μοντέλο που επικρατεί στη χώρα μας όσον αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία, κρίνεται πλέον ανεπαρκές και παρωχημένο. Είναι φανερό ότι πρέπει να ξεφύγουμε από το παραδοσιακό σχολείο το οποίο αδυνατεί να ανταποκριθεί στους ρυθμούς της σύγχρονης κοινωνίας και κατ'επέκταση του μαθητή. Για να συμβεί αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους ότι ο σχολικός χώρος και το σχολικό περιβάλλον γενικότερα, δεν περιορίζονται στην εδαφική έκταση που ένα σχολικό κτίριο καταλαμβάνει.

Είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός νέου εκπαιδευτικού μοντέλου που στόχος του θα είναι να προσαρμόσει και να συνδιάσει την εκπαιδευτική διαδικασία με την ανάγκη για διεύρυνση του εκπαιδευτικού χώρου πέρα από τα όρια ενός σχολικού κτιρίου. Σκοπός είναι το άνοιγμα του σχολείου προς την κοινωνία και η εκμετάλλευση εκπαιδευτικών χώρων αλλά και δραστηριοτήτων προς όφελος του μαθητή.

Με λίγα λόγια το σχολείο θα πρέπει εκτός από απλός χώρος κάλυψης εκπαιδευτικών αναγκών να αποτελέσει και το εργαλείο εκείνο το οποίο θα συνδέσει την εκπαιδευτική διαδικασία με το εξωτερικό περιβάλλον ευνοώντας τη δημιουργία και ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων για τον μαθητή.

2.2 Προβλήματα σχολικών κτιρίων στη χώρα μας

Η ανέγερση νέων σχολικών εκπαιδευτικών μονάδων κρίνεται πλέον κάτι παραπάνω από απαραίτητη. Οι διδακτηριακές ανάγκες αυξάνουν συνεχώς καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις συστέγασης σχολείων και διπλοβάρδιας.

Τα νέα κτίρια θα πρέπει να αποτελούν σύγχρονες εκπαιδευτικές μονάδες και να ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες τόσο του μαθητικού όσο και του εκπαιδευτικού προσωπικού: χωρικά επαρκείς αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια με πλήρη εξοπλισμό, χώροι εκδηλώσεων, γραφεία διδασκόντων, βοηθητικοί χώροι (αφοδευτήρια, αποθήκη, κυλικείο), χώροι διαλείμματος εσωτερικοί και εξωτερικοί, γήπεδα, χώροι ψυχαγωγίας κ.ά. κρίνονται απαραίτητα για μια σύγχρονη εκπαιδευτική μονάδα.

Εικόνα 2.2.1: Ανέγερση σύγχρονης εκπαιδευτικής μονάδας στο Δήμο Χαλανδρίου (πηγή: διαδίκτυο)

Η κατασκευή όμως μιας σύγχρονης εκπαιδευτικής μονάδας δεν αποτελεί απλή υπόθεση. Είναι πολλά τα πρόσωπα και οι φορείς που εμπλέκονται σε όλα τα στάδια για την ανέγερση ενός σχολείου, πράγμα που δυσχεραίνει και κάνει πολύ χρονοβόρα την όλη διαδικασία. Φυσικά, το μεγαλύτερο πρόβλημα δεν θα μπορούσε να είναι άλλο από το οικονομικό. Το κόστος για την δημιουργία αλλά και τη συντήρηση μιας σύγχρονης εκπαιδευτικής μονάδας είναι αρκετά υψηλό.

Εάν θέλαμε να συνοψίσουμε τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα σχολικά κτίρια στη χώρα μας σήμερα, αυτά εμφανίζονται ως εξής:

α. Δυσαναλογία του σχολικού χώρου (διδασκαλίας, άθλησης, διαλείμματος κ.α.) σε σχέση με τον αριθμό των μαθητών.

β. Κακοτεχνίες και σοβαρές ελλείψεις σε ποιοτικά υλικά έχοντας ως φυσικό επακόλουθο την γρήγορη φθορά τους.

γ. Συστέγαση σχολείων με αποτέλεσμα την συγκέντρωση υπερβολικού αριθμού μαθητών διαφορετικών ηλικιών και βαθμίδων στον ίδιο χώρο.

δ. Αντικειμενικές δυσκολίες λειτουργίας του σχολείου, όπως ελλιπής συντήρηση, συντήρηση των μηχανημάτων, καθυστέρηση καταβολής αμοιβών καθαριστριών, δυσκολία προμήθειας γραφικής ύλης κ.α.

Φυσικά τα συγκεκριμένα προβλήματα έχουν και συγκεκριμένες αιτίες δημιουργίας, όπως είναι: ο υπερβολικός συντελεστής εκμετάλλευσης του οικοπέδου για την ανέγερση ενός σχολείου, η συμπίεση του κόστους κατασκευής, η μη συγκεκριμένη πολιτική από μέρος των Δήμων όσον αφορά την εξόφληση των επιχορηγήσεων για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών μιας σχολικής μονάδας.

Το διδακτηριακό πρόβλημα στη χώρα μας για τα δημόσια σχολεία είναι διαχρονικό και απαιτεί άμεση λύση (όσο αυτό είναι εφικτό). Σίγουρα είναι πολύπλοκο, αποτελεί χρονοβόρα διαδικασία και απαιτεί λεπτούς χειρισμούς, χρειάζεται όμως και η λήψη γενναίων αποφάσεων από την κεντρική εξουσία και τη εκάστοτε ηγεσία του ΥΠΠ. Η επίλυσή του είναι κάτι που μας αφορά όλους.

2.3 Καθορισμός κριτηρίων καταλληλότητας & επιλογής χώρων, για την ανέγερση Δημοσίων διδακτηρίων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με νόμο που ψηφίστηκε από το Ελληνικό κοινοβούλιο το 2007, και όπως αυτός δημοσιεύτηκε στο υπ'αριθμόν 635 ΦΕΚ Β της 3^{ης} 5^{ου} του 2007 τα κριτήρια καταλληλότητας και επιλογής χώρων για την ανέγερση διδακτηρίων, καθώς και χώρων μετά κτιρίων, καταλλήλων για στέγαση σχολικής μονάδας καθορίστηκαν ως εξής:

1. Χωροταξική κατανομή - Συσχετισμός με το Πολεοδομικό Σχέδιο - Αποστάσεις.

Η επιλογή των σχολικών χώρων πρέπει να επιδιώκεται στο πλαίσιο της διαδικασίας κατάρτισης-έγκρισης του Πολεοδομικού Σχεδίου (Ρυθμιστικά Σχέδια, Γενικά πολεοδομικά Σχέδια, Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης, Πολεοδομικές Μελέτες). Σε περίπτωση τροποποίησης του ισχύοντος πολεοδομικού σχεδίου ή στην περίπτωση μη ύπαρξης εγκεκριμένου σχεδίου, και εφόσον υφίστανται λόγοι επείγοντος, η διερεύνηση των αναγκών για τον καθορισμό νέων σχολικών χώρων θα γίνεται σε επίπεδο πολεοδομικής ενότητας. Σε κάθε περίπτωση πέραν του καθορισμού ενός σχολικού χώρου θα πρέπει να επιδιώκεται και η θεσμοθέτηση χρήσεων στη γειτνιάζουσα περιοχή.

Κατά την χωροθέτηση νέων Δημοσίων Σχολείων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι θέσεις, η περιοχή επιρροής και το μαθητικό δυναμικό των ήδη υπαρχόντων Δημοσίων Σχολείων, ώστε οι μέγιστες διανυόμενες αποστάσεις από τους μαθητές, εξαιρουμένων των μαθητών Α.Μ.Ε.Α., με αφετηρία μέτρησης το γεωμετρικό κέντρο του προτεινομένου οικοπέδου, να είναι οι εξής:

- 1.1 Απόσταση 400-500 μέτρα για τα νήπια.
- 1.2 Απόσταση 400-800 μέτρα για μαθητές του Δημοτικού.
- 1.3 Απόσταση 1000- 1200 μέτρα για μαθητές Γυμνασίου.
- 1.4 Απόσταση 1000 -1500 μέτρα για μαθητές Λυκείου.

Σημειώνεται ότι μόνο σε οικιστικές περιοχές, που δεν υπάρχουν οικόπεδα στην προαναφερομένη απόσταση, μπορεί να γίνουν αποδεκτοί χώροι που βρίσκονται σε μεγαλύτερη απόσταση και πάντως όχι μεγαλύτερη του διπλασίου της κατώτερης αποδεκτής απόστασης κατά περίπτωση.

2. Προσπέλαση - Προσβασιμότητα.

Κατά την επιλογή του οικοπέδου λαμβάνονται υπόψη όλα τα μέτρα που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων και κανονιστικών πράξεων, για την ισότιμη προσβασιμότητα, προσπελασιμότητα και την ασφάλεια των μαθητών κατά την μετακίνησή τους προς και από το Σχολικό Κτίριο.

Πέραν τούτου, πρέπει να αποφεύγεται κατά το δυνατόν, η γειτνίαση με οδικές αρτηρίες μεγάλου κυκλοφοριακού φόρτου, σιδηροδρομικές γραμμές, σταθμούς λεωφορείων,

επαγγελματικούς χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, ζώνη άμεσης επιρροής διαδρόμων αερολιμένων και αεροδιαδρόμων κ.λ.π. και γενικότερα κάθε χώρου που η λειτουργία του μπορεί να βλάψει την ασφάλεια και την υγεία των μετακινουμένων μαθητών.

3. Οχλούσες χρήσεις του περιβάλλοντος χώρου.

Ο προτεινόμενος χώρος επιβάλλεται να βρίσκεται σε απόσταση κατ' ελάχιστον ίση με την οριζόμενη από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων και κανονιστικών πράξεων και σύμφωνα με τους εκάστοτε περιορισμούς που επιβάλλουν οι αρμόδιοι φορείς κατά το στάδιο της αδειοδότησης της οχλούσας δραστηριότητας, όπως αυτή καθορίζεται για τα κατωτέρω:

3.1 Σταθμοί κεραιών στην ξηρά - Γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Υποσταθμοί υψηλής τάσης και Κ.Υ.Τ.

Κατά την επιλογή του σχολικού χώρου πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να εξασφαλίζεται η τήρηση των προβλεπομένων από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων και κανονιστικών πράξεων ορίων ασφαλούς έκθεσης, κατά περίπτωση, σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία ή σε ηλεκτρικά και μαγνητικά πεδία, των μαθητών, εκπαιδευτικών και των εργαζομένων στους σχολικούς χώρους, όπως αυτά ορίζονται από τις διατάξεις της εγκατάστασης κεραιών και του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.

Σε περίπτωση που κατά την εν λόγω επιλογή διαπιστώνεται, βάσει μετρήσεων από αρμόδιους ή εξουσιοδοτημένους φορείς, υπέρβαση των ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού, πρέπει να ενημερώνονται έγκαιρα οι αρμόδιες αρχές, ώστε να εξασφαλιστεί η τήρηση των προβλεπομένων ορίων πριν την έναρξη λειτουργίας του σχολείου και καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του.

3.2 Πρατήρια υγρών και αερίων καυσίμων.

3.3 Βιομηχανικές δραστηριότητες, αποθήκες επικίνδυνων εμπορευμάτων.

3.4 Καταστήματα όπως μπάρ, χώροι τυχερών παιγνίων, οίκοι ανοχής κ.λ.π.

3.5 Σωφρονιστικά ιδρύματα, Νοσηλευτικά Ιδρύματα, Νεκροταφεία.

3.6 Πτηνοκτηνοτροφικές μονάδες.

Κατά την επιλογή του σχολικού χώρου για τις περιπτώσεις 3.2 έως 3.6 πρέπει να τηρούνται οι προβλεπόμενες από την Νομοθεσία σχετικές διατάξεις και κανονιστικές πράξεις.

3.7 Να αποφεύγονται γενικά χώροι ή λειτουργίες, που αποτελούν εστίες ηχορύπανσης, ατμοσφαιρικής ρύπανσης, επικίνδυνης ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, πυρκαγιάς, εκρήξεων και λοιπών μολύνσεων, ώστε να αποτρέπονται οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι που απορρέουν από τη γειτνίαση. Επίσης να εξετάζεται η προηγούμενη χρήση του οικοπέδου και να τηρείται εύλογη απόσταση από εν δυνάμει επικίνδυνες κατασκευές, όπως καμινάδες κ.λ.π.

4. Εμβαδόν και Τεχνικά Χαρακτηριστικά Χώρων

Το εμβαδόν των απαιτούμενων χώρων για ανέγερση σχολικών κτιρίων ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και αριθμό μαθητών:

4.1 περίπου 1.200μ² για Νηπιαγωγείο 2τάξεων, 30 νηπίων.

4.2 περίπου 1.400μ² για Νηπιαγωγείο 3τάξεων, 60 νηπίων.

4.3 περίπου 1.850μ² για 3/θέσιο Δημοτικό Σχολείο, 90 μαθητών.

4.4 περίπου 2.600μ² για 6/θέσιο Δημοτικό Σχολείο, 180 μαθητών.

4.5 περίπου 3.200μ² για 9/θέσιο Δημοτικό Σχολείο, 270 μαθητών.

4.6 περίπου 3.800μ² για 12/θέσιο Δημοτικό Σχολείο, 360 μαθητών.

4.7 περίπου 3.400μ² για 6/θέσιο Γυμνάσιο ή Λύκειο, 210 μαθητών.

4.8 περίπου 4.200μ² για 9/θέσιο Γυμνάσιο ή Λύκειο, 315 μαθητών.

4.9 περίπου 4.800μ² για 12/θέσιο Γυμνάσιο ή Λύκειο, 420 μαθητών.

4.10 περίπου 5.000 έως 7000μ² για ΕΠΑΛ. ανάλογα με τις ειδικότητες και τα εργαστήρια.

4.11 Προτιμητέα οικόπεδα με κανονικό σχήμα, επίπεδα χωρίς έντονες κλίσεις και ελεύθερα κτισμάτων ή άλλων εγκαταστάσεων.

Σε πυκνοδομημένες περιοχές, που δεν υπάρχουν χώροι με την προαναφερομένη επιφάνεια, μπορεί να γίνουν αποδεκτοί χώροι με μικρότερη επιφάνεια, εφόσον τα λοιπά χαρακτηριστικά εξασφαλίζουν την δυνατότητα ανέγερσης του απαιτούμενου διδακτηρίου.

5. Εμβαδόν και Τεχνικά Χαρακτηριστικά Χώρων μετά Κτιρίων καταλλήλων για στέγαση Σχολικών Μονάδων.

Όσον αφορά τα υπό ενοικίαση κτίρια, η επιλογή θα γίνεται σύμφωνα με τα κριτήρια των παραγράφων 1, 2, 3 της παρούσης απόφασης και επί πλέον θα εξετάζονται τα εξής:

5.1 Το εγκεκριμένο Κτιριολογικό Πρόγραμμα της αντίστοιχης σχολικής βαθμίδας.

5.2 Η στατική επάρκεια του κτιρίου.

5.3 Η νομιμότητα της κατασκευής τους ή η αιτιολογημένη εξαίρεσή της από τις οικείες πολεοδομικές διατάξεις.

5.4 Η τήρηση των διατάξεων του Γ.Ο.Κ. του 1985 και του Κτιριοδομικού Κανονισμού του π.δ. 71/1988 (ΦΕΚ32/Α/17.2.1988) για την Πυροπροστασία, του π.δ. του 1991 (ΦΕΚ 164/Δ/11.4.1991) για τους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων καθώς και η νομοθεσία που αφορά στις κατασκευές και εγκαταστάσεις για άτομα ειδικής κατηγορίας Α.Μ.Ε.Α.

5.5 Τα δομικά υλικά κατασκευής τους να μην περιέχουν επιβλαβή για την υγεία στοιχεία όπως π.χ. αμίαντο.

Εικόνα 2.3.1: Μακέτα σύγχρονης εκπαιδευτικής μονάδας (πηγή: διαδίκτυο)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

3.1 Έννοιες χωροταξίας

Η χωροταξία είναι η επιστήμη του συμβιβασμού αντιμαχόμενων απόψεων στο χώρο της πόλης. Η χωροταξία επομένως είναι η συνειδητή προσπάθεια για την αντιμετώπιση των αναγκών και προβλημάτων του οικισμού. Σκοπός είναι η εξασφάλιση της οργάνωσής τους με βέλτιστο συντονισμό των μερών ως προς το όλο και αντίστροφα.

Ο σχεδιασμός του χώρου, τόσο ο χωροταξικός όσο και ο πολεοδομικός, χρησιμοποιούν διάφορα «εργαλεία» για να διαμορφώσουν, να προωθήσουν προς θεσμοθέτηση και αποδοχή και τελικά να εφαρμόσουν τα προγράμματα τους. Τα μέσα τα οποία χρησιμοποιούνται είναι τεχνικά και επιστημονικά, σχετίζονται όμως και με το κοινωνικό γίνεσθαι, με την οικονομία και φυσικά και με την πολιτική.

Βασικές ανάγκες του πληθυσμού που πρέπει να βρουν θέση στην πόλη είναι, μεταξύ των άλλων, οι κοινωνικές υπηρεσίες, όπως η περίθαλψη και η πρόνοια. Γι' αυτές υπάρχουν προδιαγραφές και πρότυπα, ώστε η παρουσία τους να είναι ικανοποιητική.

Για παράδειγμα, κατά ένα παλαιότερο πρότυπο, στο οποίο ορισμένοι αναφέρονται και σήμερα, απαιτούνται 5 νοσοκομειακές κλίνες ανά 1.000 κατοίκους. Ομοίως απαραίτητοι είναι οι χώροι για εγκαταστάσεις εκπαίδευσης. Ας αναφέρουμε και εδώ ένα πρότυπο ως προς τα δημοτικά σχολεία. Συνήθως υπάρχει ανάγκη ενός δημοτικού σχολείου (200-240 μαθητών) ανά 2.000 κατοίκους. Τούτο απαιτεί γήπεδο τουλάχιστον 4 στρεμμάτων (4.000μ^2), κάτι που αντιστοιχεί σε 17-20 μ^2 γηπέδου ανά μαθητή. Ακόμα, το σχολείο αυτό πρέπει να εξυπηρετεί μία περιοχή ακτίνας μέχρι 500 μ., ώστε οι μαθητές να καλύπτουν την απόσταση με τα πόδια. Ανάλογες προδιαγραφές θα βρούμε και για τις λοιπές εγκαταστάσεις εκπαίδευσης, από τα νηπιαγωγεία μέχρι τα Λύκεια, την τριτοβάθμια εκπαίδευση κ.λπ. Επομένως, ότι έχει σχέση με τον πολιτισμό, τις πνευματικές και τις ψυχαγωγικές ανάγκες των κατοίκων απαιτεί χώρο, οργάνωση, δημιουργία ενός «δικτύου».

3.2 Χωροθέτηση σχολικών μονάδων

Η χωροθέτηση για την εγκατάσταση μιας σχολικής μονάδας είναι ένα σύνηθες αλλά αρκετά σημαντικό πρόβλημα που χρήζει ιδιαίτερης αντιμετώπισης. Σκοπός είναι η σωστή επιλογή του χώρου στον οποίο θα δημιουργηθεί η σχολική μονάδα, έτσι ώστε να εξυπηρετούνται στο μέγιστο βαθμό όλες οι εμπλεκόμενες πλευρές (μαθητές, εκπαιδευτικό προσωπικό κτλ). Η τοποθεσία που θα επιλεγεί για την εγκατάσταση ενός σχολείου καθορίζει και την επιτυχημένη ή όχι παροχή των υπηρεσιών για τις οποίες σχεδιάστηκε αυτό. Πρόκειται για μία μακροχρόνια επένδυση με ιδιαίτερα υψηλό κόστος. Ως εκ τούτου, για να είναι επιτυχημένη η λειτουργία της, θα πρέπει να ληφθούν οι σωστές αποφάσεις οι οποίες θα επικεντρώνονται στα χαρακτηριστικά εκείνα που επηρεάζουν την αποδοτικότητα της εγκατάστασης.

Ένα σχολικό κτίριο θα πρέπει να χωροθετηθεί έτσι ώστε να ικανοποιεί: α) τη ζήτηση που υπάρχει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, β) την κάλυψη των περιοχών για τις οποίες προσδιορίζεται η δημιουργία του. Επομένως, η θέση εγκατάστασης ενός σχολείου δεν θα πρέπει να εξετάζεται μεμονωμένα ως προς τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της, αλλά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι και οι ανάγκες των ατόμων για τα οποία προσδιορίζεται η δημιουργία της εγκατάστασης και με τα οποία πρόκειται να αλληλεπιδρά.

Βασικοί παράγοντες επομένως, που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ανάλυση του προβλήματος χωροθέτησης μιας σχολικής μονάδας, σε μια περιοχή, είναι:

- **Ο πληθυσμός:** ο συνολικός πληθυσμός, οι αλλαγές στα χαρακτηριστικά πληθυσμών, και τα ποσοστά αύξησης πληθυσμών μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέτρα της πιθανής απαίτησης για νέες σχολικές μονάδες.
- **ηλικία πληθυσμού:** η σημασία της ηλικίας του πληθυσμού ως παράγοντα δημιουργίας σχολικών μονάδων είναι εμφανής. Όσο περισσότεροι νέοι (ηλικίας μέχρι 18 ετών) ζουν στην περιοχή (σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού), τόσο μεγαλύτερη ανάγκη υπάρχει για τη δημιουργία σχολικών εγκαταστάσεων.
- **Η παρουσία άλλων σχολείων:** πρέπει να εξεταστεί αν υπάρχουν άλλα σχολεία στην περιοχή, ή ακόμα και στις γύρω περιοχές και να μελετηθεί το κατά πόσο

αυτά καλύπτουν τις υπάρχουσες ανάγκες. Η δημιουργία μιας νέας σχολικής μονάδας προϋποθέτει αυτή να απέχει τουλάχιστον τρία (3) χιλιόμετρα από τα υπόλοιπα σχολεία.

- **Η φυσική θέση ενός νέου σχολικού κτιρίου:** πρόκειται επίσης για έναν πολύ σημαντικό παράγοντα καθώς θα πρέπει να τηρούνται κάποιοι βασικοί κανόνες. Το σχολείο θα πρέπει να συνδέεται με οδικό δίκτυο ήπιας κυκλοφορίας, για την αποφυγή ατυχημάτων και μεγαλύτερη ασφάλεια στις μετακινήσεις για όλους όσους μετακινούνται καθημερινά από και προς αυτό. Θα πρέπει να βρίσκεται σε κοντινή απόσταση, διακόσια (200) μέτρα το μέγιστο, σε χώρους αναψυχής και αθλητικά κέντρα για εύκολη πρόσβαση των μαθητών. Επίσης, πρέπει να εγκαθίσταται σε περιοχές άγονες ή αγροτικές και όχι σε δομημένες ή ακόμα και δασικές, ενώ η κλίση του εδάφους δεν θα πρέπει να ξεπαιρνάει το 10%. Τέλος, είναι απαραίτητο για λόγους ασφαλείας (πλημμύρες) να το χωρίζει απόσταση τουλάχιστον διακοσίων (200) μέτρων από ποτάμια ή ρέματα που τυγχάνει να βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Σε αυτό το κεφάλαιο η εφαρμογή που παρουσιάζεται αφορά στη χωροθέτηση των σχολικών μονάδων στο Δήμο Μεταμόρφωσης (Ν.Αττικής). Σε πρώτη φάση επιχειρείται μια ανάλυση της περιοχής ενδιαφέροντός μας, μέσα από διάφορα ποιοτικά στοιχεία της πόλης που μας δίνουν τη δυνατότητα να κατανοήσουμε τη γενικότερη φυσιογνωμία της, αλλά και τη χωροταξική της διάρθρωση. Στη συνέχεια εστιάζουμε στη χωροθέτηση των σχολικών εγκαταστάσεων της περιοχής, καταγράφοντας και αναλύοντας τις απόψεις και τους προβληματισμούς που προκύπτουν από τις άμεσα εμπλεκόμενες ομάδες στο χώρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας: το μαθητικό δυναμικό και το εκπαιδευτικό προσωπικό.

4.1 Δήμος Μεταμόρφωσης: η περιοχή μελέτης

Ο ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ - πρώην Κουκουβάουνες - είναι ένας από τους 56 Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), που συναποτελούν το πολεοδομικό συγκρότημα της ελληνικής πρωτεύουσας. Διοικητικά ανήκει στο Διαμέρισμα Ανατολικής Αττικής του ομώνυμου νομού. Συνορεύει με τους δήμους Κηφισιάς και Λυκόβρυσης στα βόρεια και βορειοανατολικά, νοτιοανατολικά με το δήμο Ηρακλείου, νότια με τους δήμους Νέας Ιωνίας και Φιλαδέλφειας και δυτικά με το δήμο Αχαρνών.

Η πόλη της Μεταμόρφωσης είναι σήμερα ένα σύγχρονο και αυτοδύναμο αστικό κέντρο, που ανήκει στα βόρεια προάστια της Αθήνας και απέχει 9 περίπου χιλιόμετρα από το κέντρο της. Απλώνεται σε έκταση 9 περίπου τετραγωνικών χιλιομέτρων και έχει υγιεινό ξηρό κλίμα.

Εικόνα 4.1.1: απεικόνιση στο χάρτη του Δ. Μεταμόρφωσης (πηγή: διαδίκτυο)

Η σημερινή πόλη αποτελεί την ιστορική συνέχεια μιας από τις αρχαιότερες εστίες ζωής στην ενδοχώρα της αττικής γης.

Η παρουσία ανθρώπινης ζωής και δραστηριότητας στην περιοχή της σημερινής Μεταμόρφωσης επισημάνθηκε και καταδείχτηκε με αδιαφιλονίκητα επιστημονικά συμπεράσματα, που στηρίζονται σε αντίστοιχα αρχαιολογικά ευρήματα, και χρονολογείται περίπου 4.600 χρόνια πριν από σήμερα.

Αναγνωρίστηκε ως Δήμος το 1972 από Κοινότητα που είχε αποσπασθεί από το Δήμο της Αθήνας το 1934.

Το 1951 είχε 2.800 κατοίκους, το 1961 έφθασε περίπου τους 8.000, το 1971 αριθμούσε 14.500 κατοίκους, το 1981 17.800 κατοίκους, δέκα χρόνια αργότερα, το 1991 έφθασε τους 21.000 κατοίκους, ενώ στην τελευταία απογραφή που πραγματοποιήθηκε το 2001 αριθμούσε 26.500 κατοίκους.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ (1912 - 2001)

Κ. Κουκουβαούνων

Αττικής και Βοιωτίας

07/05/1933

Σύσταση της Κοινότητας με την απόσπαση του οικισμού Κουκουβάουνες από τον Δήμο Αθηναίων και τον ορισμό τους ως έδρα της Κοινότητας

26/07/1943

Η Κοινότητα εισάγεται στον Νομό Αττικής

Κ. Κουκουβαούνων
Αττικής

- 26/07/1943 Η Κοινότητα υπήχθη στον Νομό Αττικής από τον Νομό Αττικής και Βοιωτίας
- 24/01/1957 Ο οικισμός Κουκουβάουνες της Κοινότητας μετονομάζεται σε Μεταμόρφωσις
- 24/01/1957 Η Κοινότητα μετονομάζεται σε Κοινότητα Μεταμορφώσεως

Κ. Μεταμορφώσεως
Αττικής

- 24/01/1957 Η Κοινότητα προήλθε από τη μετονομασία της Κοινότητας Κουκουβαούνων
- 19/06/1972 Η Κοινότητα Μεταμορφώσεως αναγνωρίζεται σε Δήμο Μεταμορφώσεως

Δ. Μεταμορφώσεως
Αττικής

- 19/06/1972 Ο Δήμος προήλθε από την αναγνώριση σε Δήμο της Κοινότητας Μεταμορφώσεως

Είναι γεγονός ότι κατά τον 19^ο αιώνα η Αθήνα αύξανε σε μέγεθος σταθερά χωρίς όμως αυτό να είναι ανταγωνιστικό με τις επαρχιακές πόλεις οι οποίες διατηρούσαν την οικονομική και πολιτιστική αυτοτέλειά τους. Αντίθετα μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, αρχίζει σταθερά και με αύξοντες ρυθμούς η κατάρρευση της επαρχίας και ταυτόχρονα ο γιγαντισμός και η κυριαρχία της Πρωτεύουσας.

Η αύξηση αυτή είχε ως επακόλουθο (και με τον χειρότερο τρόπο) την αύξηση των Δήμων και Κοινοτήτων περιφερειακά της Αθήνας και κατ' επέκταση και του Δήμου Μεταμόρφωσης (τότε Κοινότητα) ο οποίος αναπτύχθηκε κυρίως μετά τον πόλεμο ως περιοχή εγκατάστασης βιομηχανίας-βιοτεχνίας τοπικής ή μητροπολιτικής ακτινοβολίας και ως περιοχή κατοικίας μέσων και χαμηλών εισοδηματικών στρωμάτων.

4.2 Φυσιογνωμία του Δήμου Μεταμόρφωσης

Το πρώτο στοιχείο της ταυτότητας του Δήμου Μεταμόρφωσης είναι ότι τείνουν να εξαντληθούν τα όρια έκτασης του με αποτέλεσμα να υπάρχει ο άμεσος κίνδυνος να παρουσιάζει στο κοντινό μέλλον εικόνα εγκλωβισμένης πόλης από τις γύρω επίσης κτισμένες περιοχές.

Οικιστικά διαχωρίζεται σε 2 συνοικίες και 8 γειτονιές με θεσμοθετημένη χρήση την κατοικία που σημαίνει μεγάλη όσο και η πόλη διασπορά και μίξη χρήσεων που τις περισσότερες φορές αλληλοσυγκρούονται.

Η Μεταμόρφωση διαθέτει στις κεντρικές περιοχές της (οδικός άξονας Γεωργίου Παπανδρέου και Λεωφόρος Τατοΐου) κεντρικές λειτουργίες υπερτοπικού επιπέδου με κυριότερο χαρακτηριστικό το συσσωρευμένο εξειδικευμένο και μη εμπόριο.

Το εμπόριο με τη μορφή καταστημάτων ή Μικρο-μεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων που διασπείρονται και στις περιοχές κατοικίας, καταλαμβάνει συνήθως ισόγεια κτιρίων και πολυκατοικιών, συχνά δε και διαμερίσματα Α' ορόφου ανάλογα με το είδος του παραγόμενου προϊόντος, και τις ανάγκες αποθήκευσης και διακίνησης. Τα πεζοδρόμια και οι ελεύθεροι χώροι συχνά καταλαμβάνονται για αποθήκευση, εναπόθεση των απορριμμάτων και στάθμευση των οχημάτων.

Εικόνα 4.2.1: Δ.Μεταμόρφωσης, το κέντρο της πόλης (πηγή: διαδίκτυο)

Η Μεταμόρφωση ως υπερτοπικό κέντρο εξυπηρετήσεων, αντανακλά και υπερτοπικού επιπέδου προβλήματα όπως:

1. Αντιπροσωπεύει μια πόλη ανάπτυξης με κριτήριο τη δυνατότητα εξεύρεσης οικοπέδου, αποσαφηνίζοντας την παντελή έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσης.
2. Παρουσιάζει μεγάλη και σημαντική έλλειψη κοινόχρηστων και κοινωφελών λειτουργιών.
3. Διαθέτει λειτουργίες ασυμβίβαστες με την αστική δομή, ανεπαρκή μεταφορική και τεχνική υποδομή.

4.3 Διαπιστώσεις από τα στοιχεία του Δ.Μεταμόρφωσης

1. Είναι σαφής η έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσης και σχεδιασμού. Ο σχεδιασμός είναι μία συνεχής διαδικασία. Όμως δυστυχώς τα σχέδια πόλης του Δ. Μεταμόρφωσης δεν παρακολουθούνται από τους υπεύθυνους πολεοδομικού σχεδιασμού και δεν αναθεωρούνται τακτικά. Πώς είναι δυνατόν να απουσιάζουν τα επί μέρους στοιχεία (σχολικές μονάδες) που διαμορφώνουν τη θέση της πόλης, καθώς επίσης και την κοινωνική δομή της περιοχής από τον πολεοδομικό σχεδιασμό της πόλης;
2. Είναι έντονα αισθητή η απουσία και κοινωφελών λειτουργιών.
3. Έχει ανεπαρκή μεταφορική και τεχνική υποδομή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

5.1 Χωροθέτηση των σχολικών μονάδων στο Δ.Μεταμόρφωσης

Ο Δήμος Μεταμόρφωσης, νέος σχετικά και ακόμα στη διαδικασία της ανάπτυξης, εξακολουθεί να προσελκύει νέους δημότες και προσφέρει χώρους στους κατοίκους του. Έτσι, το 1951 είχε αύξηση 164%, το 1961 186%, το 1971 81%, το 1981 23%, το 1991 18% και το 2001 26%. Όσον αφορά στη μελέτη χωροθέτησης των σχολικών μονάδων και εξυπηρέτησης των μαθητικών πληθυσμών, αυτή εστιάζεται στην έκταση και τον πληθυσμό. Ο Δήμος Μεταμόρφωσης καταλαμβάνει έκταση 350 Ha και πληθυσμό που αγγίζει σήμερα τις 33.000 κατοίκους.

Ετος	1951	1961	1971	1981	1991	2001
Πληθυσμός	2800	8000	14500	17800	21000	26500
Μεταβολή		186%	81%	23%	18%	26%

Πίνακας 5.1.1. Πληθυσμιακή εξέλιξη Δ. Μεταμόρφωσης (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ)

Αναλυτικότερα, στο Δήμο Μεταμόρφωσης υπάρχουν συνολικά 9 νηπιαγωγεία, 7 Δημοτικά σχολεία, 4 Γυμνάσια, 1 Γ.Λ. και 1 Τ.Ε.Ε. Αν εξαιρέσουμε το Γ.Λ και το Τ.Ε.Ε της περιοχής τα υπόλοιπα σχολεία είναι τοποθετημένα προς το κέντρο του δήμου, σχεδόν ακολουθώντας κατά γράμμα τη θεωρία της κεντρικής θέσης, σε ακτίνα 500 μέτρων περίπου το ένα από το άλλο και δημιουργούν περιοχές εξυπηρέτησης που χωρίζουν το δήμο σε ισοβαρείς ζώνες. Όσον αφορά το Γ.Λ. και το Τ.Ε.Ε αυτά βρίσκονται στο βόρειο άκρο του Δήμου και σχηματίζονται σχολικές περιφέρειες εξυπηρέτησης τυχαίου μεγέθους και μη λειτουργικού σχήματος, κυρίως όσον αφορά τις μετακινήσεις των μαθητών καθώς πολλές φορές επιβάλλεται και η αντίστοιχη «επιστράτευση» των οικογενειών τους.

Στη συνέχεια παρατίθεται η αναλυτική κατάσταση όλων των σχολείων του Δ.Μεταμόρφωσης, όπως αυτή προέκυψε μετά από σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

- 1^ο Νηπιαγωγείο (Ι. Κόττου 34)
- 2^ο Νηπιαγωγείο (Αθηνάς κ Άυλωνος)
- 3^ο Νηπιαγωγείο (Ηλείας 27)

- 4^ο Νηπιαγωγείο (Αγ. Βαρβάρας & Δ.Γλύνου)
- 5^ο Νηπιαγωγείο (Φιλίππου 7)
- 6^ο Νηπιαγωγείο (Ψυτάλειας & Ρ. Φεραίου)
- 7^ο Νηπιαγωγείο (Ιερού Λόχου 7 & Ιπποκράτους)
- 8^ο Νηπιαγωγείο (Ιερού Λόχου 11 κ Ιπποκράτους)
- 9^ο Νηπιαγωγείο (Αδριανείου 11 & Ερμού)

2. ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

- 1^ο Δημοτικό Σχολείο (Ι. Κόττου 34)
- 2^ο Δημοτικό Σχολείο (Αγ. Βαρβάρας & Σολωμού)
- 3^ο Δημοτικό Σχολείο (Κοζάνης 16)
- 4^ο Δημοτικό Σχολείο (Αθηνάς & Άυλωνος)
- 5^ο Δημοτικό Σχολείο (Βαλαωρίτου-Θεοδοκοπούλου-Αδριανείου-Ερμού)
- 6^ο Δημοτικό Σχολείο (Πάρνηθος 24)
- 7^ο Δημοτικό Σχολείο (Ιερού Λόχου & Ιπποκράτους)

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. ΓΥΜΝΑΣΙΑ

- 1^ο Γυμνάσιο (Κορίνθου 4 & Χείρωνος)
- 2^ο Γυμνάσιο (Ευβοίας & Ηλείας)
- 3^ο Γυμνάσιο (Αγ. Νεκταρίου 71-75)
- 4^ο Γυμνάσιο (Ιπποκράτους & Ασκληπιού 24)

2.

ΛΥΚΕΙΑ

- 1^ο Γενικό Λύκειο (Ι. Ράλλη 34 & Τατοΐου)
- 1^ο Τ.Ε.Ε (Χλόης 17 & Τατοΐου)

Εικόνα 5.1.1: 1^ο Λύκειο Μεταμόρφωσης (πηγή: διαδίκτυο)

Όπως προκύπτει από στατιστικές έρευνες και μελέτες που έχουν διενεργηθεί για λογαριασμό του Δήμου Μεταμόρφωσης, συγκεκριμένα για λογαριασμό της Επιτροπής Παιδείας του Δήμου, μέσα από χάρτες κατανομής μαθητών στα οικοδομικά τετράγωνα, που δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια ενός Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών, στο Δήμο Μεταμόρφωσης αντιστοιχούν μέχρι 20 μαθητές δημοτικού και μέχρι 36 μαθητές γυμνασίου-λυκείου ανά οικοδομικό τετράγωνο.

Εικόνα 5.1.2: 3^ο Γυμνάσιο Μεταμόρφωσης (πηγή: διαδίκτυο)

Η ύπαρξη ενός μόνο Ε.Λ. καθώς και ενός Τ.Ε.Ε στην πόλη της Μεταμόρφωσης, όπως γίνεται αντιληπτό, αποτελεί μεγάλο πρόβλημα ως προς τον αριθμό των μαθητών που στεγάζονται σε αυτά. Το πρόβλημα στην Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση διογκώθηκε ακόμη πιο πολύ με την τελευταία μεταρρύθμιση που είχε ως αποτέλεσμα:

1. Την μετατροπή του Τ.Ε.Λ. σε Ενιαίο.
2. Την αύξηση (περίπου 20%) των μαθητών της Τ.Ε.Ε.

Αυτό δημιούργησε μεγάλα προβλήματα στο Τ.Ε.Ε που δέχτηκε τις ειδικότητες με το μαθητικό δυναμικό και εκπαιδευτικό προσωπικό του Τ.Ε.Λ που καταργήθηκε χωρίς το συγκεκριμένο Τ.Ε.Ε να έχει την κατάλληλη κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή, ώστε να φιλοξενήσει τόσο αυξημένο αριθμό σπουδαστών.

Εικόνα 5.1.3: 1^ο Τ.Ε.Ε Μεταμόρφωσης (πηγή: διαδίκτυο)

	Τ.Ε.Ε	ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	1	1
ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	412	246

Πίνακας 5.1.2: Αριθμός μαθητών Τ.Ε.Ε και Γ.Λ. σχολικού έτους 2009-10 (πηγή: Επιτροπή Παιδείας Δ.Μετ/σης)

Για τη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η εικόνα των περιφερειών των σχολείων, δεν αποκλίνει σημαντικά από την εικόνα του Δήμου. Η συγκέντρωση των μαθητών στα δημοτικά σχολεία και τα γυμνάσια είναι ικανοποιητική, όπως επίσης και η προσφορά σε σχολεία και διδακτικό προσωπικό έτσι ώστε να καλύπτεται σε γενικές γραμμές η ζήτηση. Για το Γ.Λ. και το Τ.Ε.Ε, δημιουργείται μια τάση για αύξηση του αριθμού των σχολείων και των δασκάλων εξαιτίας της μεγαλύτερης συγκριτικά συγκέντρωσης μαθητών. Επίσης προσδιορίστηκε από τη χωροθετική ανάλυση των δεδομένων του δήμου, μία αναπροσαρμογή των ορίων εξυπηρέτησης κάτι το οποίο θα βελτιώνει σημαντικά την κάλυψη της ζήτησης.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι σχολικές μονάδες της Γενικής Εκπαίδευσης βρίσκονται σε κεντρικά σημεία του Δήμου όχι όμως και περιμετρικά με αποτέλεσμα να μην καλύπτονται όλες οι περιοχές του.

Αυτά όμως που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής είναι το Γ.Λ. και το Τ.Ε.Ε της περιοχής. Οι δύο σχολικές αυτές μονάδες δέχονται καθημερινά εκατοντάδες μαθητές για να παρακολουθήσουν τα μαθήματα και τα εργαστήριά τους.

Αυτά βρίσκονται και τα δύο στο Β.Δ. άκρο της Μεταμόρφωσης, υποχρεώνοντας τους μαθητές-τριες σε καθημερινές μεγάλες μετακινήσεις.

5.2 Διαπιστώσεις από τη χωροθέτηση των σχολικών μονάδων στο Δ.Μεταμόρφωσης

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι διαπιστώσεις που προκύπτουν από τα αποτελέσματα της ανάλυσης των γενικών στοιχείων που μελετήθηκαν για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στον Δ. Μεταμόρφωσης, τα οποία είναι Χωρικά και Εκπαιδευτικά.

- Όπως προκύπτει από το ιστορικό, υπήρξε προχειρότητα στο πρόγραμμα σχεδιασμού των σχολικών μονάδων από την ίδρυσή τους.
- Δεν υπήρξε προγραμματισμός ένταξης του Τ.Ε.Ε. στον πολεοδομικό σχεδιασμό του Δ. Μεταμόρφωσης, με αποτέλεσμα το σχολείο να έχει χωροθετηθεί σε ακατάλληλη περιοχή.

- Οι σχολικές μονάδες της Γενικής Εκπαίδευσης λειτουργούν κεντρικά της πόλης Μεταμόρφωσης όχι όμως και περιμετρικά. Επίσης το Λύκειο και το Τ.Ε.Ε. βρίσκονται πολύ κοντά το ένα στο άλλο, τοποθετημένα στο άλλο άκρο της πόλης στο Β.Δ. τμήμα αυτής..
- Το πλήθος των μαθητών που τα κτίρια του Λυκείου και του Τ.Ε.Ε. δεν επαρκούν να στεγάσουν. Προκαλούνται έτσι νέα προβλήματα που οδηγούν σε σκέψεις για λυόμενα ή παραρτήματα, όπου υπάρχουν διαθέσιμα κτίρια.
- Άνιση κατανομή μαθητικού δυναμικού στις σχολικές μονάδες μεταξύ Γενικής και Τ.Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ-ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 Συνέντευξη-ερωτηματολόγο μαθητών-τριών

Στο πλαίσιο της μελέτης για τη συγκυριακή και μη μελετημένη χωροθέτηση των σχολικών μονάδων στον Δ.Μεταμόρφωσης έγινε μια δειγματοληπτική έρευνα με τη μορφή συνεντεύξεων με μαθητές-τριες από διάφορα σχολεία της περιοχής που είχε ως στόχο την άντληση πληροφοριών και συμπερασμάτων (χωρικά) για το τοπίο του χώρου που περιβάλλει το σχολείο τους.

Συγκεκριμένα στην έρευνα έλαβαν μέρος περισσότεροι από 120 μαθητές, με τις σχολικές μονάδες από τις οποίες προέρχονται να είναι το 1^ο και το 3^ο Γυμνάσιο (27 και 24 μαθητές αντίστοιχα), το Γενικό Λύκειο (34 μαθητές) καθώς και το Τ.Ε.Ε (39 μαθητές) του Δ.Μεταμόρφωσης.

Στα παιδιά διαφαίνεται ένας προβληματισμός για τον τρόπο με τον οποίο θα φτάσουν πιο "εύκολα" στο σχολείο τους. Δεν τους απασχολεί τόσο η απόσταση όσο το με ποιον τρόπο θα πάνε πιο ευχάριστα.

Επίσης χρησιμοποιούν δρόμους πιο μακρινούς, για να περάσουν μέσα από έναν πεζόδρομο ή από δρόμους με κάποια εμπορική κίνηση. Ακόμη για να βρουν τους φίλους τους και να πάνε παρέα στο σχολείο ή για να περάσουν πρώτα από μια καφετέρια στην οποία θα βρουν φίλους. Αποφεύγουν το λεωφορείο και αυτό γιατί, αν το χάσουν, καθυστερεί να έρθει το επόμενο.

Εμπόδιο θεωρούν τους δρόμους ταχείας κυκλοφορίας και ιδίως αυτούς που είναι κοντά στο σχολείο τους.

Τέλος η απόσταση που διανύουν από την κατοικία τους στο σχολείο είναι σχετική. Το μέγεθος της είναι διαφορετικό από το πραγματικό και διαμορφώνεται από δύο παράγοντες, την ύπαρξη παρέας ή όχι και τη σημασία που δίνουν στα όρια, τους κόμβους, τα ορόσημα κλπ.

Όσον αφορά στη σύνταξη των ερωτήσεων, αυτές έγιναν με σκοπό να μας πληροφορήσουν σχετικά με :

- Την απόσταση της κατοικίας των μαθητών από τη σχολική μονάδα.
- Τον χρόνο που καταναλώνουν για την απόσταση αυτή.
- Την κτιριακή κατάσταση της σχολικής μονάδας.
- Τον εξοπλισμό που διαθέτει η σχολική μονάδα τους.
- Τον αριθμό των μετακινήσεων των μαθητών προς τη σχολική μονάδα (από την κατοικία τους) και πόσο επηρεάζει την απόδοσή τους.
- Τις τυχόν επιπτώσεις (μαθησιακές και ψυχολογικές) που προκύπτουν από τις συνεχόμενες μετακινήσεις.
- Την προσωπική τους γνώμη για τις υπάρχουσες σχολικές μονάδες στο Δήμο Μεταμόρφωσης.

Οι απαντήσεις των ερωτήσεων ομαδοποιήθηκαν ανά δύο στους κύριους άξονες, σχολείο και Γ.Λ.-Τ.Ε.Ε για να γίνουν εύκολα οι συγκρίσεις των μεγεθών μεταξύ τους.

6.2 Διαπιστώσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από τις απαντήσεις των μαθητών-τριών

Ενδιαφέρουσες διαπιστώσεις και συμπεράσματα, Χωρικά και Εκπαιδευτικά προκύπτουν από τα αποτελέσματα της ανάλυσης των απαντήσεων στις ερωτήσεις που τέθηκαν στους μαθητές-τριες, όπως :

- Τα λειτουργικά
- Μαθησιακά και
- Ψυχολογικά προβλήματα, που προκαλούνται εξαιτίας της κακής χωροθέτησης των σχολικών μονάδων στον ιστό της πόλης του Δήμου.

Επειδή οι χαρακτηρισμοί των συμπερασμάτων σε Χωρικά και Εκπαιδευτικά δεν έχουν σαφή όρια και στεγανά μεταξύ τους, θεωρήθηκε σωστό να μην ομαδοποιηθούν αλλά να παρουσιαστούν όλα μαζί.

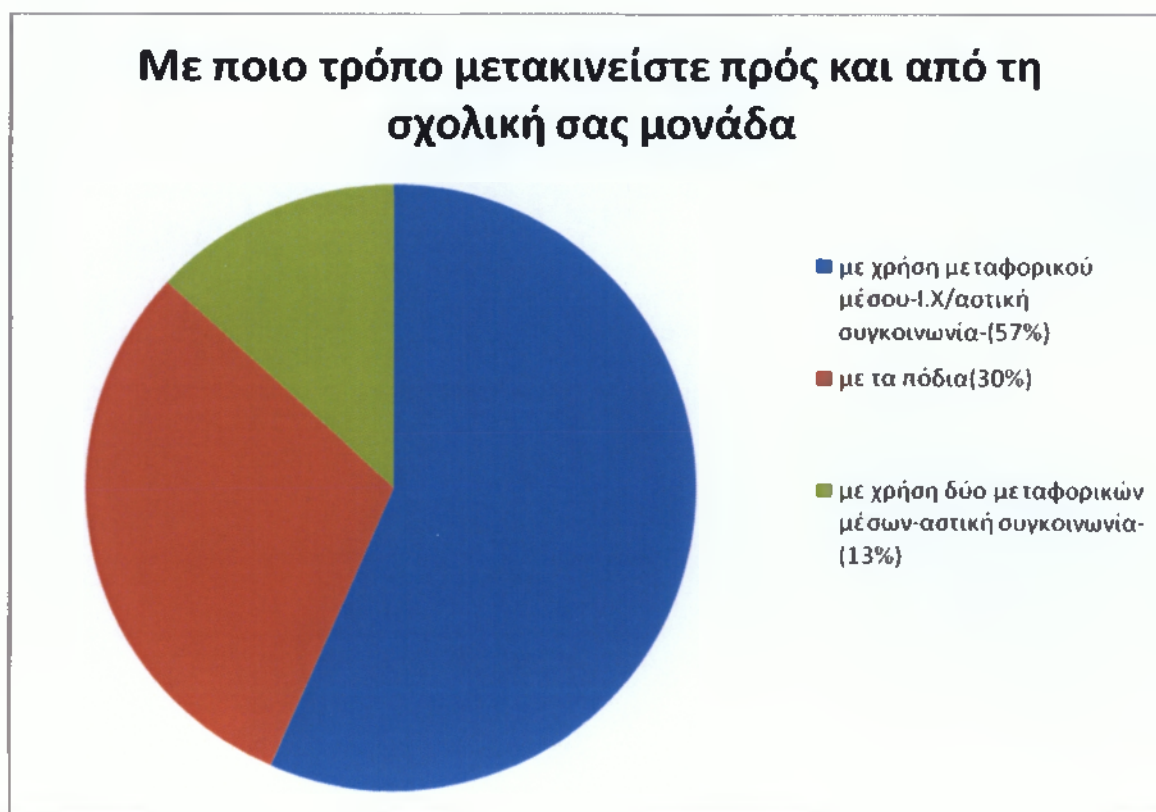
- Το μεγαλύτερο μέρος του μαθητικού δυναμικού κάνει μία καθημερινή μετακίνηση με μέσα μαζικής μεταφοράς ή Ι.Χ. για να φτάσει στο σχολείο του, πράγμα που σημαίνει πως η θέση των σχολικών μονάδων δεν είναι η ενδεδειγμένη στον γεωγραφικό χώρο της πόλης.
- Είναι εμφανές ότι η μετακίνηση προς το Λύκειο και το Τ.Ε.Ε δημιουργεί μεγαλύτερο πρόβλημα (πάνω από το 75% χρησιμοποιεί τουλάχιστον ένα μεταφορικό μέσο για την προσέλευσή του).
- Γίνεται μια καθημερινή σπατάλη του μαθητικού χρόνου. Ο μέσος χρόνος που χρειάζεται το μισό περίπου μαθητικό δυναμικό, εκτός Λυκείου και ΤΕΕ, για να πάει στο σχολείο του και να επιστρέψει στην κατοικία του είναι περίπου 45 λεπτά, ενώ αντίστοιχα το ποσοστό για το Λύκειο και το Τ.Ε.Ε ξεπερνάει το 80% των μαθητών.
- Το 65% του μαθητικού δυναμικού αντιμετωπίζει από μικρό έως πολύ σημαντικό πρόβλημα με την απόδοσή του στα μαθήματα λόγω ταλαιπωρίας από τις καθημερινές μετακινήσεις από και προς το σχολείο. Το 58% του μαθητικού δυναμικού δεν μπορεί να οικειοποιηθεί τον χώρο του σχολείου, δηλαδή τον δημόσιο χώρο εργασίας των μαθητών.

- Όλο σχεδόν το μαθητικό δυναμικό (92%) τάσσεται υπέρ της δημιουργίας νέων σύγχρονων σχολικών μονάδων σε περισσότερο προσβάσιμες και λειτουργικές για τους μαθητές περιοχές.

6.3 Γραφική απεικόνιση των απαντήσεων των μαθητών-τριών

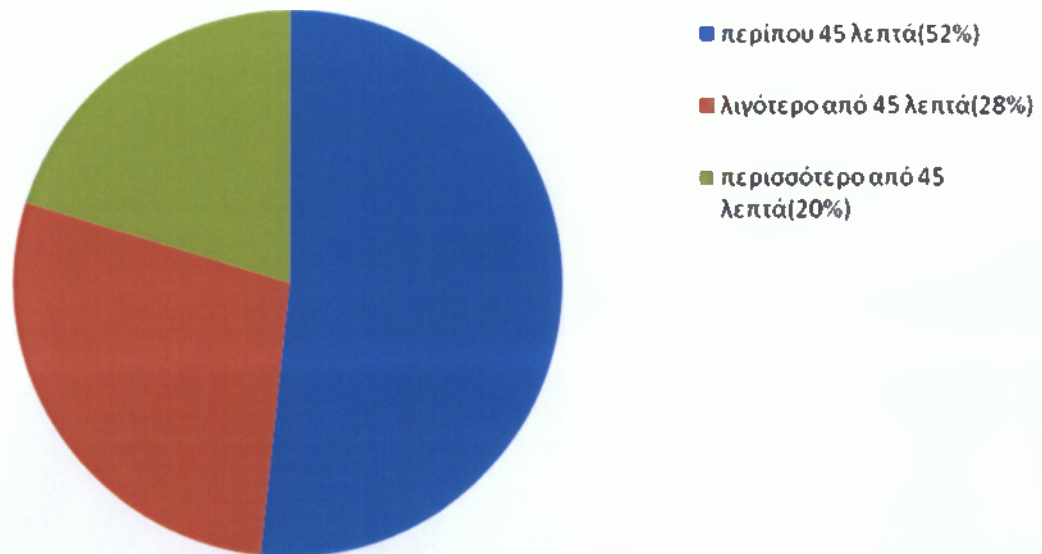
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η γραφική απεικόνιση, βάση των αντίστοιχων ποσοστών, των απαντήσεων οι οποίες δόθηκαν από τους μαθητές. Μας βοηθάει να κατανοήσουμε καλύτερα αλλά και πιο συγκεκριμένα τις απόψεις τους και τους προβληματισμούς τους σχετικά με τη “σχολική τους ζωή” και σε ότι αυτή περιλαμβάνει.

Αρχικά παρουσιάζεται η απεικόνιση των απαντήσεων των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εκτός Λυκείου και ΤΕΕ δηλαδή) σχετικά με τον τρόπο μετακίνησής τους από και προς τη σχολική τους μονάδα αλλά και το χρόνο τον οποίο καταναλώνουν σε αυτές.

Εικόνα 6.3.1: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων μαθητών β' /θμιας εκπαίδευσης

Πόσο χρόνο καταναλώνεται για τις μετακινήσεις σας προς και από τη σχολική σας μονάδα

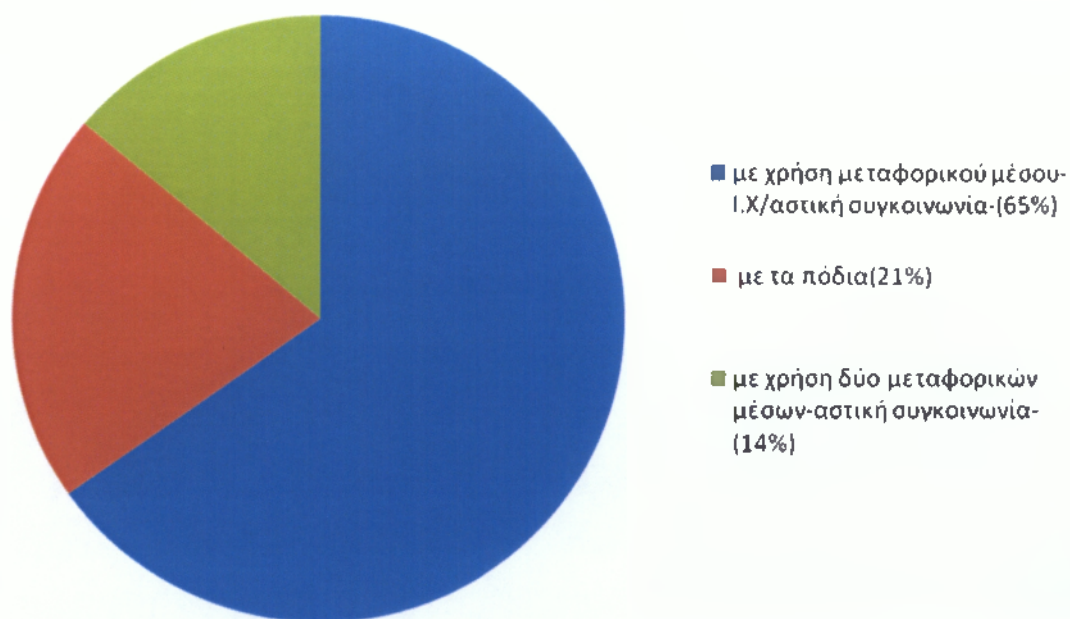

Εικόνα 6.3.2: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων μαθητών β' /θμιας εκπαίδευσης

Στη συνέχεια γίνεται η γραφική αναπαράσταση των απαντήσεων των μαθητών του Λυκείου και του ΤΕΕ της περιοχής, στα αντίστοιχα ερωτήματα που παρουσιάστηκαν και πιο πάνω. Εδώ παρατηρούμε μια πολύ μεγάλη αύξηση στα ποσοστά, τόσο για τον τρόπο όσο και για το χρόνο που χρειάζονται να μετακινηθούν στις σχολικές τους μονάδες οι μαθητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε σχέση με τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό συμβαίνει, όπως ήδη έχουμε τονίσει, λόγω της ασύμφορης γεωγραφικά θέσης που βρίσκονται τόσο το Λύκειο όσο και το ΤΕΕ.

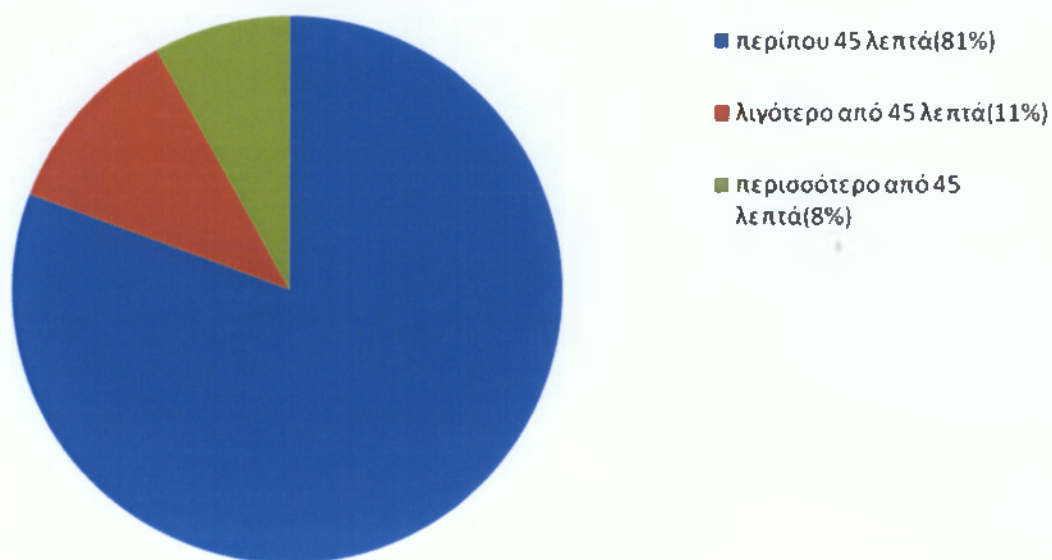

Με ποιο τρόπο μετακινείστε προς και από τη σχολική σας μονάδα

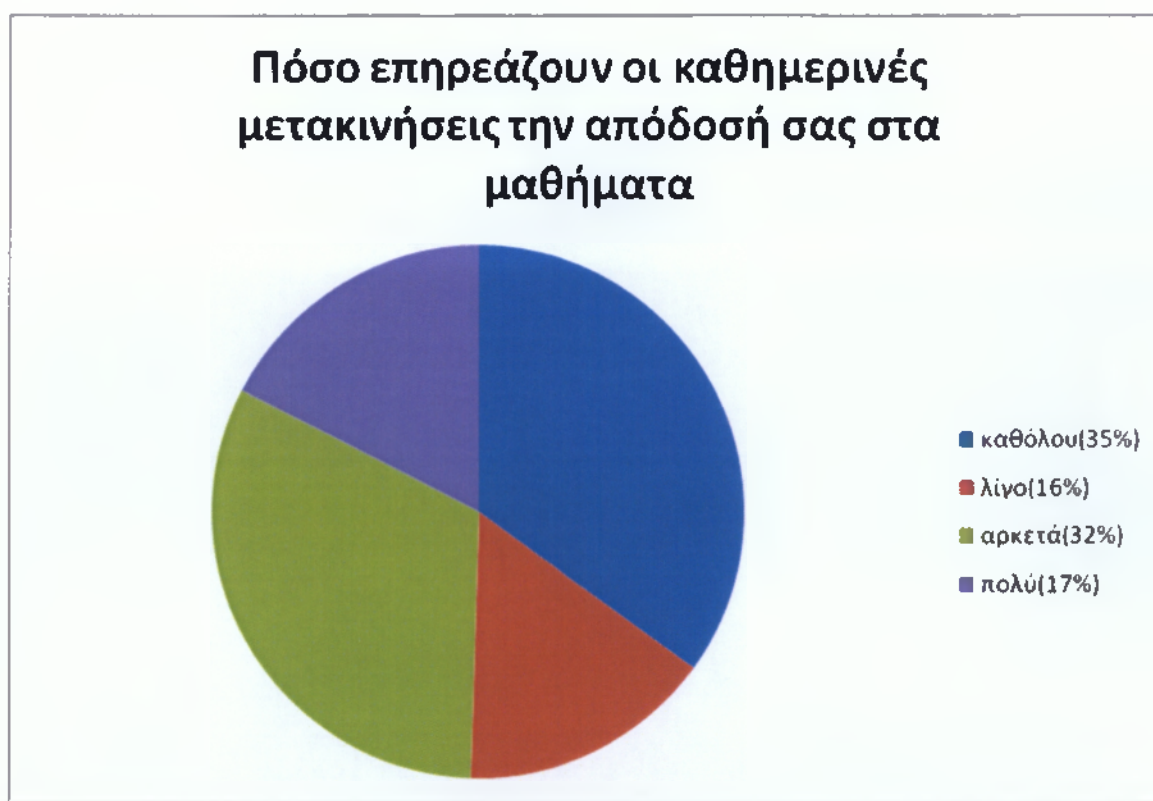
Εικόνα 6.3.3: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων μαθητών γ' /θμιας εκπαίδευσης

Πόσο χρόνο καταναλώνεται για τις μετακινήσεις σας προς και από τη σχολική σας μονάδα

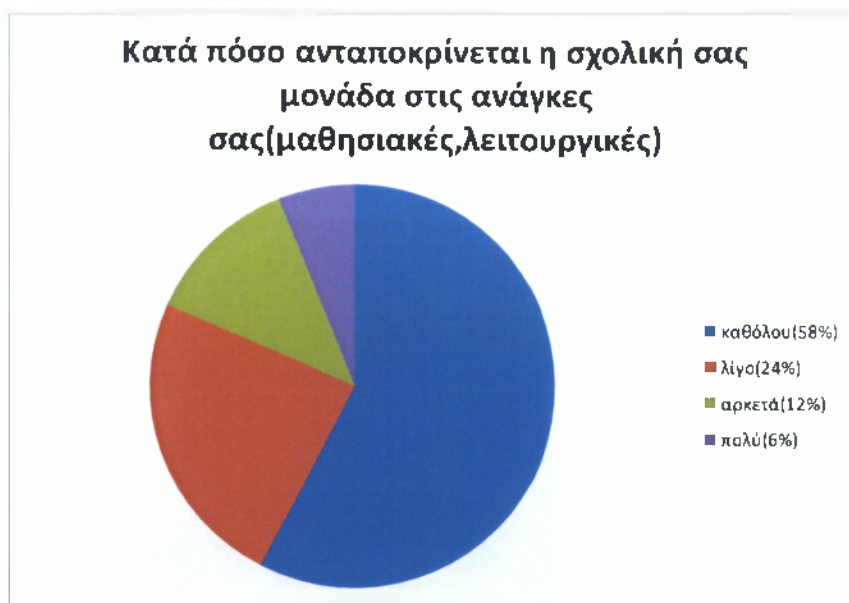
Εικόνα 6.3.4: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων μαθητών γ' /θμιας εκπαίδευσης

Το επόμενο γράφημα μας δείχνει τις επιπτώσεις που υφίστανται οι μαθητές από τις χρονοβόρες – και πολλές φορές επίπονες - καθημερινές μετακινήσεις τους, για να μεταφερθούν στο σχολείο τους αλλά και να φύγουν από αυτό για να επιστρέψουν στην κατοικία τους. Επιπτώσεις οι οποίες αφορούν την απόδοσή τους στα μαθήματα. Βλέποντας τα αποτελέσματα, γίνεται φανερό ότι αυτό αποτελεί ίσως ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που συνεπάγεται η μη μελετημένη χωροθέτηση των σχολείων στην περιοχή.

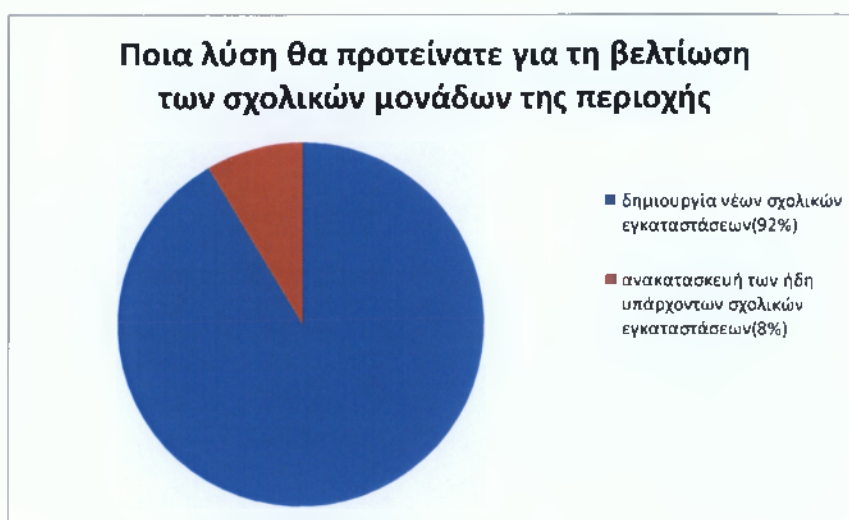

Εικόνα 6.3.5: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων στο σύνολο των μαθητών

Στα τελευταία δύο γραφήματα που παρουσιάζονται, βλέπουμε τον προβληματισμό των μαθητών όσον αφορά τις εγκαταστάσεις των σχολικών τους μονάδων και το πόσο ανταποκρίνονται αυτές στις ανάγκες τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό του συνόλου των μαθητών δεν αισθάνεται οικείο το σχολικό του χώρο, ενώ συντριπτικό είναι το ποσοστό όσων υποστηρίζουν την άποψη για δημιουργία νέων σύγχρονων εκπαιδευτικών μονάδων.

Εικόνα 6.3.6: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων στο σύνολο των μαθητών

Εικόνα 6.3.7: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων στο σύνολο των μαθητών

6.4 Συνέντευξη-ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού προσωπικού

Οι συνεντεύξεις-ερωτήσεις που απευθύνθηκαν στους εκπαιδευτικούς, αφορούσαν γι' αυτούς που διδάσκουν στο Γ.Λ. και στο Τ.Ε.Ε της περιοχής. Ο λόγος για τον οποίο εστίασαμε σε αυτήν την κατηγορία των εκπαιδευτικών είναι διότι μπορούν να δώσουν πιο αντιπροσωπευτικές απαντήσεις, επειδή βρίσκονται μέσα στο πρόβλημα.

Επί συνόλου 49 εκπαιδευτικών που διδάσκουν στο Λύκειο και στο Τ.Ε.Ε στις ερωτήσεις μας απάντησαν οι 28, ένα ποσοστό της τάξης του 57%.

Οι ερωτήσεις έχουν δύο κύριους άξονες:

1. Το Γενικό Λύκειο
  2. Το Τ.Ε.Ε
- Θα αναζητηθούν στοιχεία που αφορούν χωρικούς και εκπαιδευτικούς-λειτουργικούς άξονες έρευνας

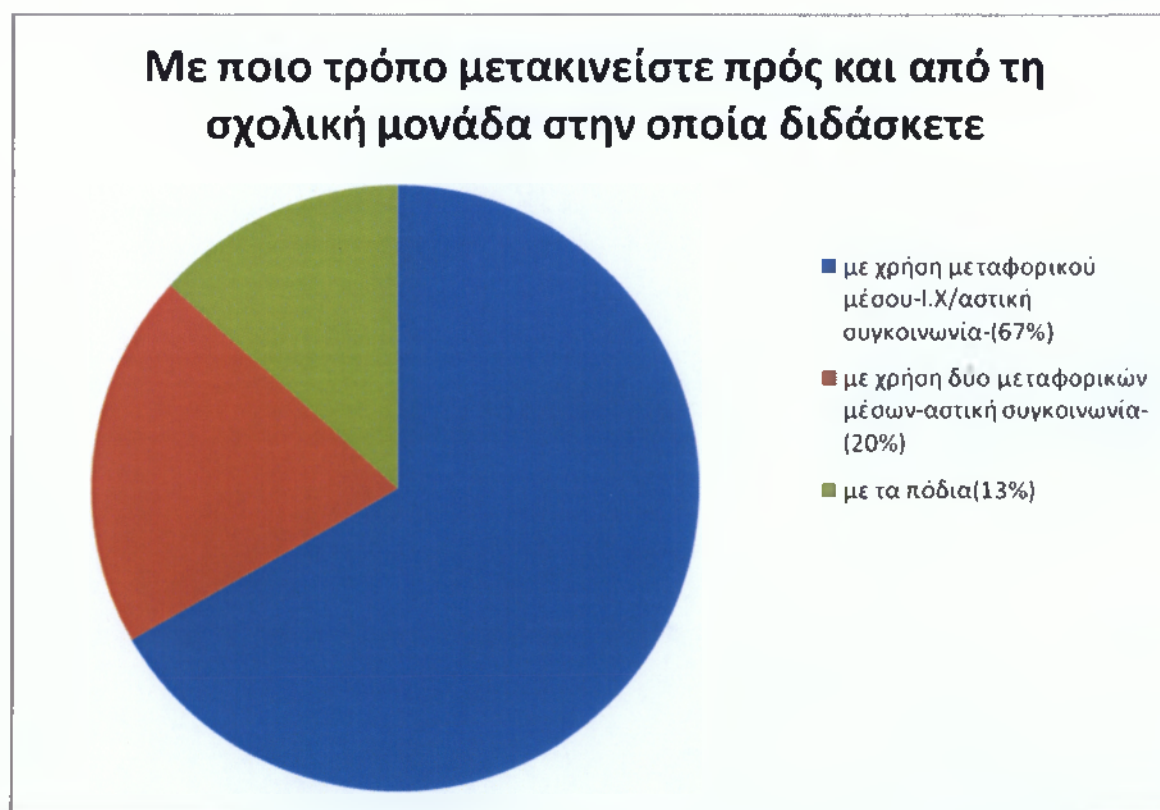
6.5 Διαπιστώσεις και συμπεράσματα από τις απαντήσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού

Από το συνδυασμό των απαντήσεων στη συνέντευξη που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί προήλθαν τα παρακάτω Χωρικά και Εκπαιδευτικά συμπεράσματα και διαπιστώσεις:

- Το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι υποχρεωμένο σε μετακινήσεις, χρησιμοποιώντας είτε δικό του μέσο μεταφοράς είτε μέσα μαζικής μεταφοράς (πολλές φορές δύο) για την προσέλευσή του κυρίως στο ένα και μοναδικό Λύκειο καθώς και στο Τ.Ε.Ε, τα οποία βρίσκονται στο Β.Δ. άκρο της Μεταμόρφωσης.
- Άνιση κατανομή απόστασης των υπόλοιπων σχολικών μονάδων σε σχέση με το Λύκειο και το Τ.Ε.Ε.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό του εκπαιδευτικού προσωπικού αδυνατεί να οικειοποιηθεί τον χώρο του σχολείου και επισημαίνει τις σοβαρότατες ελλείψεις όσων αφορά τον εξοπλισμό που διαθέτει η εκπαιδευτική μονάδα στην οποία διδάσκουν.

6.6 Γραφική απεικόνιση των απαντήσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού

Στο πρώτο γράφημα βλέπουμε ότι το ποσοστό των εκπαιδευτικών που χρησιμοποιούν Ι.Χ ή κάποιο μέσο μαζικής μεταφοράς, πολλές φορές και δύο, για τις μετακινήσεις τους από και προς τη σχολική τους μονάδα ξεπερνάει το 85%. Αντιθέτως, ελάχιστοι είναι οι καθηγητές που έχουν τη δυνατότητα να προσέρχονται με τα πόδια. Συμπεραίνουμε επομένως, ότι ακόμα και οι εκπαιδευτικοί που διαμένουν μόνιμα στην περιοχή, αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβασή στις εκπαιδευτικές τους μονάδες.

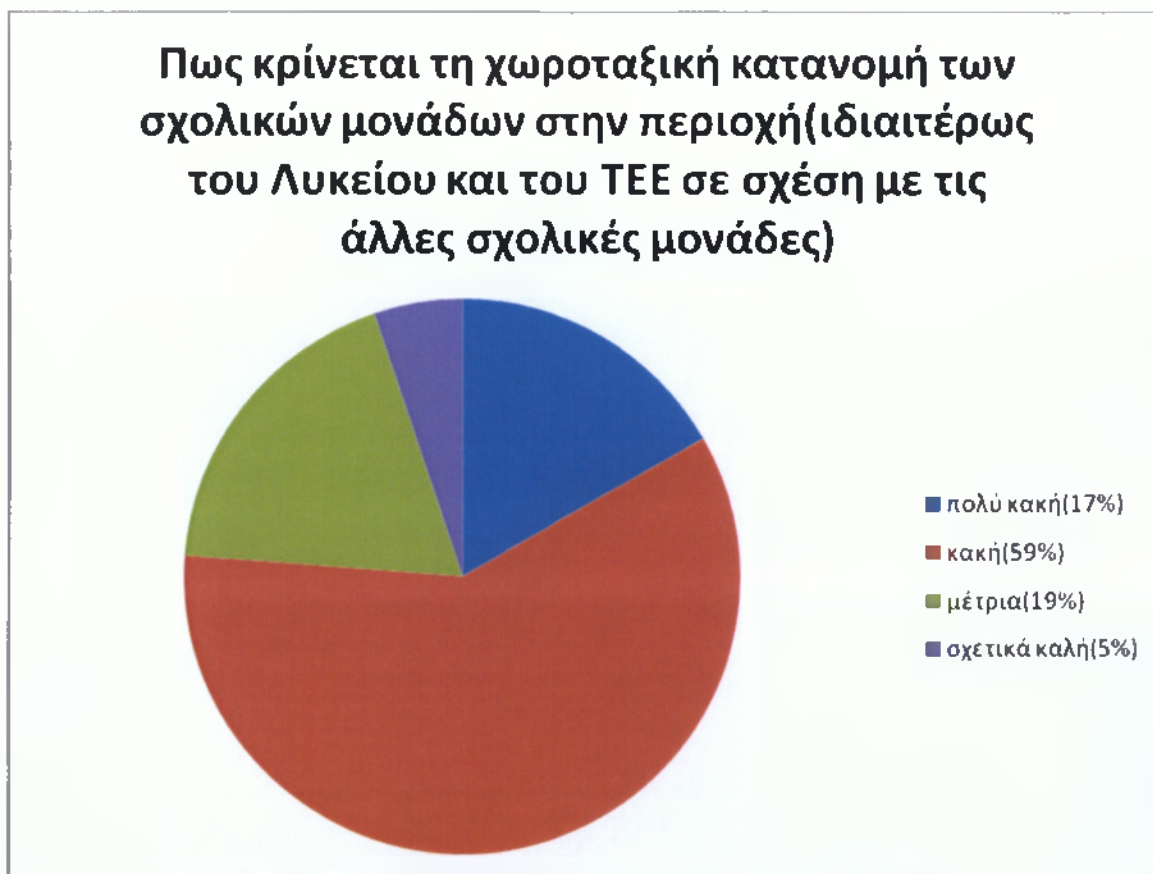

Εικόνα 6.6.1: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων καθηγητών γ' /βάθμιας εκπαίδευσης

Στο επόμενο γράφημα απεικονίζονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών, σχετικά με τη χωροθέτηση των σχολικών εγκαταστάσεων στην περιοχή. Πιο συγκεκριμένα, κρίνουν τη χωροταξική κατανομή ανάμεσα στα σχολεία της β' /θμιας εκπαίδευσης και σε αυτά της γ' /βάθμιας στα οποία και διδάσκουν.

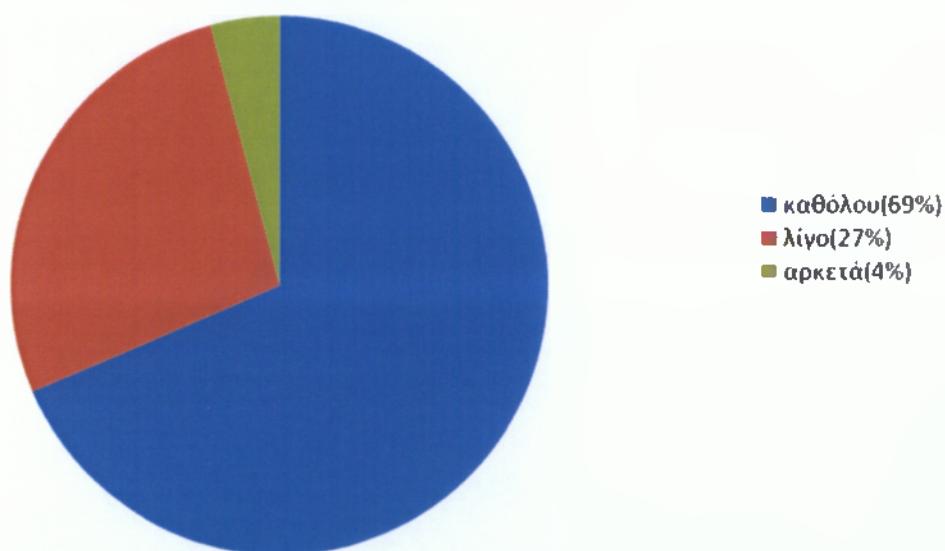
Με όσα είδαμε και στο προηγούμενο γράφημα, σχετικά με τον τρόπους μετακίνησης, το ποσοστό πάνω από 75% που θεωρεί από κακή έως πολύ κακή τη χωροθέτηση των σχολείων στην περιοχή, φαντάζει απολύτως φυσιολογικό.

Εικόνα 6.6.2: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων καθηγητών γ' /βάθμιας εκπαίδευσης

Το τελευταίο γράφημα είναι ίσως το πιο χαρακτηριστικό σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τα σχολεία στα οποία διδάσκουν. Είναι συντριπτικό το ποσοστό εκείνων, οι οποίοι αδυνατούν να οικειοποιηθούν το χώρο του σχολείου, δυσκολεύονται να διδάξουν σύμφωνα με τις αρχές που οι ίδιοι επιθυμούν, καθώς δεν τους παρέχονται οι κατάλληλες ανέσεις (φανερές ελλείψεις σε υλικοτεχνικό και εργαστηριακό εξοπλισμό).

Κατά πόσο ανταποκρίνεται η σχολική σας μονάδα στις ανάγκες σας για έναν ολοκληρωμένο τρόπο διδασκαλίας(ύπαρξη υλικοτεχνικού εξοπλισμού,λειτουργικές εγκαταστάσεις κτλ)

Εικόνα 6.6.3: Γραφική απεικόνιση απαντήσεων καθηγητών γ' /βάθμιας εκπαίδευσης

6.7 Συνέντευξη-ερωτηματολόγιο Διευθυντών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Η Συνέντευξη έγινε βάσει σχεδίου με προκαθορισμένα τα σημεία γύρω από τα οποία θα στραφεί η συζήτηση, για τη συγκέντρωση ουσιαστικών πληροφοριών. Έλαβαν μέρος οι Διευθυντές του 1^{ου} και 3^{ου} Γυμνασίου του Δ. Μεταμόρφωσης καθώς και οι Διευθυντές του Λυκείου και του Τ.Ε.Ε. Δυστυχώς, εξαιτίας κάποιων αντικειμενικών δυσκολιών, δεν μας δόθηκε η δυνατότητα πραγματοποίησης επιπλέον συνεντεύξεων και με άλλους Διευθυντές σχολείων της περιοχής. Το δείγμα μπορεί να μην φαντάζει επαρκές, όμως οι

παρόμοιες και πολλές φορές κοινές απαντήσεις που δίνονται από τους ερωτηθέντες, μας κάνει να πιστεύουμε ότι παρουσιάζεται μια αρκετά αντιπροσωπευτική εικόνα της κατάστασης που επικρατεί στα σχολεία του Δ. Μεταμόρφωσης. Εξάλλου, εκεί που εμφανίζονται τα μεγαλύτερα προβλήματα, στο Λύκειο και στο ΤΕΕ δηλαδή, είχαμε την τύχη να πραγματοποιήσουμε συνεντεύξεις με τους αντίστοιχους Διευθυντές.

Οι ερωτήσεις που τέθηκαν, είχαν ερευνητικό χαρακτήρα και ήταν ελεγχόμενες, δηλαδή ακολουθήθηκε ένας τύπος που περιείχε τις ίδιες προκατασκευασμένες ερωτήσεις, για όλους τους ερωτώμενους. Το είδος αυτό της συνέντευξης μοιάζει με ένα έντυπο ερωτηματολόγιο, στο οποίο οι απαντήσεις δόθηκαν προφορικά δίνοντας το δικαίωμα για απαντήσεις χωρίς προβληματισμούς και συμπεράσματα από τυχόν ασάφειες της ερώτησης του γραπτού ερωτηματολογίου.

Οι ερωτήσεις της συνέντευξης ακολουθούν δύο άξονες:

- Στατιστικού χαρακτήρα
- Ερευνητικού χαρακτήρα.

Θα αναζητηθούν στοιχεία που αφορούν, χωρικούς και εκπαιδευτικούς-λειτουργικούς άξονες έρευνας. Όσον αφορά στη σύνταξη των προκατασκευασμένων ερωτήσεων στις οποίες βασίστηκε η συνέντευξη, αυτές έγιναν με σκοπό να δώσουν κυρίως απαντήσεις για:

- Στατιστικά στοιχεία (αριθμό μαθητικού δυναμικού)
- Προβλήματα στέγασης.
- Λειτουργικά προβλήματα

6.8 Διαπιστώσεις και συμπεράσματα από τις απαντήσεις των Διευθυντών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Από τις απαντήσεις προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα και διαπιστώσεις:

1. Και οι τέσσερις Διευθυντές επισήμαναν ότι στα σχολεία τους παρατηρούνται τα εξής προβλήματα:

- Φθορών
  - Έλλειψης χρηματοδότησης.
  - Καθαριότητας.
2. Υπάρχει έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού (κυρίως στο Λύκειο και στο Τ.Ε.Ε) με αποτέλεσμα οι διευθυντές πολλές φορές να αδυνατούν να προγραμματίσουν τις σχολικές δραστηριότητες.
3. Το κτιριακό και η σοβαρή έλλειψη αιθουσών είναι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα και του Τ.Ε.Ε. αλλά και του Λυκείου. Δυστυχώς υπάρχει η νοοτροπία πως, αφού αυξάνεται το μαθητικό δυναμικό της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, η λύση είναι να στοιβάζεται το δυναμικό αυτό στα υπάρχοντα κτίρια και να μην κατασκευάζονται νέα.
4. Σοβαρή έλλειψη σε υλικοτεχνική υποδομή και εργαστηριακό εξοπλισμό.
5. Όλοι οι ερωτηθέντες ανέφεραν πως παρατηρείται δυσκολία στην επικοινωνία με τον Δήμο για την αντιμετώπιση κτιριολογικών προβλημάτων.
6. Όλοι οι Διευθυντές θα προτιμούσαν οι σχολικές μονάδες τους να είχαν δικούς τους εργαστηριακούς χώρους.
7. Είναι άμεση ανάγκη να γίνει πράξη και η δημιουργία δεύτερου Τ.Ε.Ε καθώς και Γενικού Λυκείου στη Μεταμόρφωση.

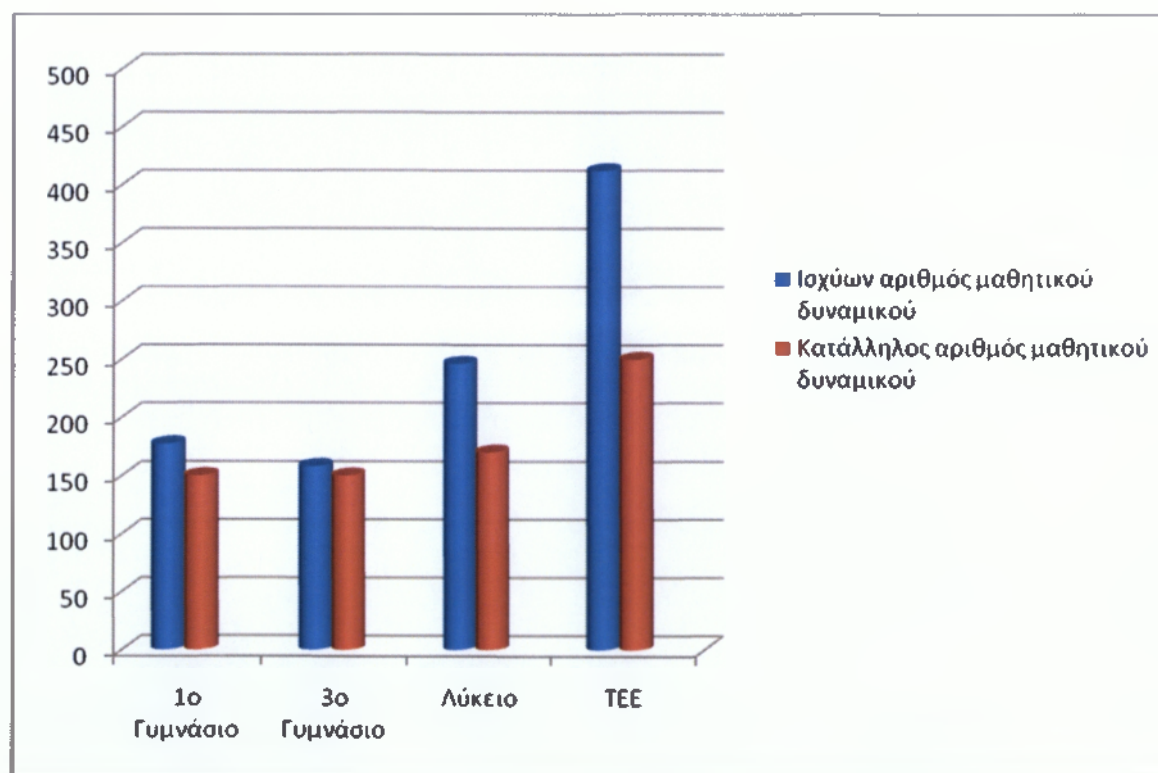
6.9 Παρουσίαση στατιστικών στοιχείων για τον αριθμό του μαθητικού δυναμικού και του εκπαιδευτικού προσωπικού

Στα δύο γραφήματα που ακολουθούν παρουσιάζεται ο αριθμός τόσο του υπάρχοντος μαθητικού δυναμικού και εκπαιδευτικού προσωπικού, όσο και ο κατάλληλος αριθμός αυτών, που θα έπρεπε να ισχύει βάση των συνθηκών που επικρατούν σε κάθε σχολείο.

Όσον αφορά το μαθητικό δυναμικό, είναι φανερό το πρόβλημα των υπεράριθμων μαθητών που στεγάζονται σε κάθε σχολικό κτίριο. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, σε χειρότερο σημείο βρίσκονται το Λύκειο αλλά κυρίως το ΤΕΕ της περιοχής. Στο Λύκειο φιλοξενούνται 246 μαθητές, τη στιγμή που ο επιτρεπτός αριθμός αυτών δεν πρέπει να

ξεπερνάει τους 170. Στο ΤΕΕ η κατάσταση είναι ακόμα πιο τραγική. Οι εγκαταστάσεις του πληρούν τις συνθήκες για φιλοξενία 250 μαθητών το μέγιστο. Σε αυτό φοιτούν πάνω από 400.

Στα Γυμνάσια μπορεί να μην είναι τόσο έντονο το πρόβλημα, όμως υφίσταται και χρήζει επίσης άμεσης αντιμετώπισης. Και στα δύο σχολεία ο κατάλληλος αριθμός του μαθητικού δυναμικού δεν θα πρέπει να ξεπερνάει τα 150 άτομα. Το 1^ο Γυμνάσιο φιλοξενεί 177 μαθητές, ενώ σαφώς καλύτερη είναι η κατάσταση που επικρατεί στο 3^ο Γυμνάσιο το οποίο φιλοξενεί 158 μαθητές.

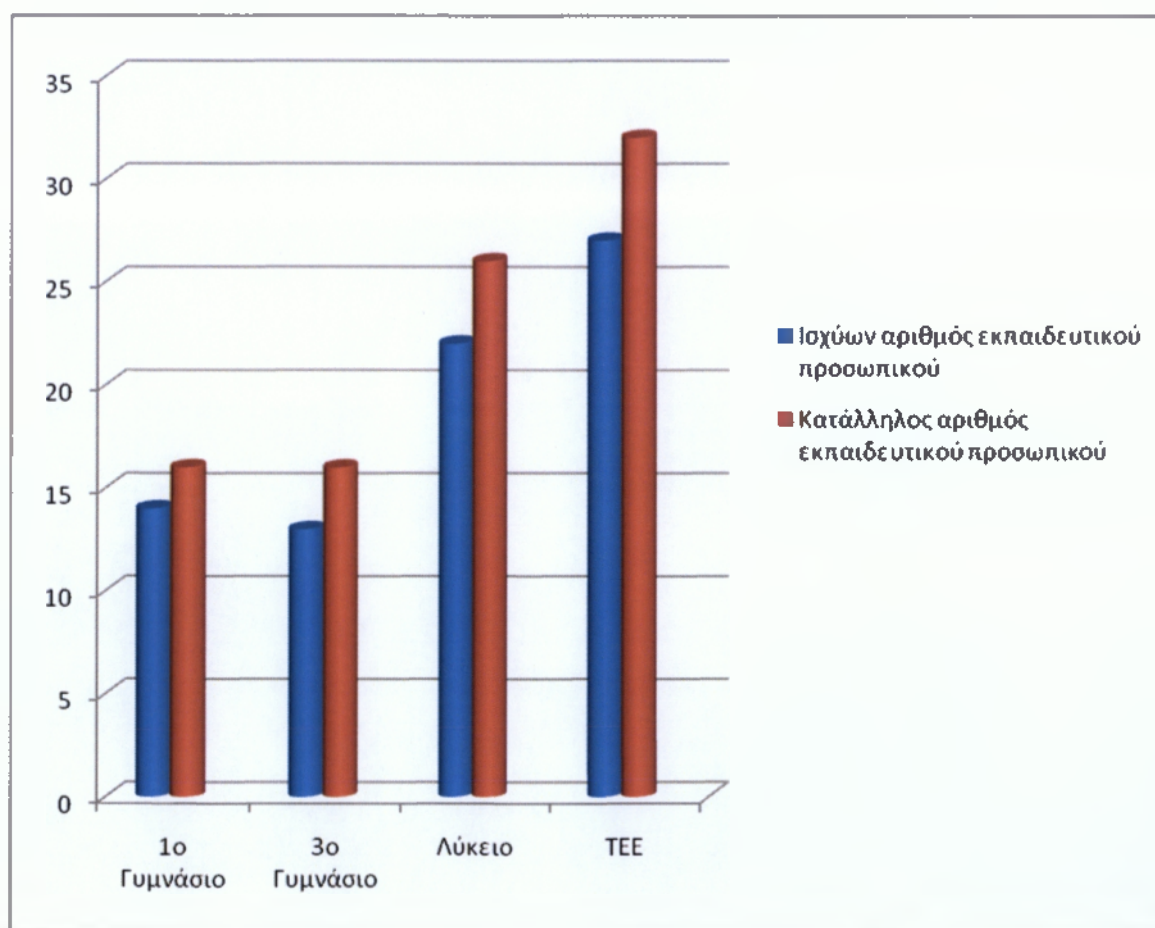
Εικόνα 6.9.1: Γραφική απεικόνιση μεγέθους μαθητικού δυναμικού

Παρόμοια είναι η εικόνα που επικρατεί όσον αφορά και τον αριθμό του εκπαιδευτικού προσωπικού. Εδώ φυσικά δεν έχουμε υπερκάλυψη των θέσεων όπως στην περίπτωση των μαθητών, αλλά έλλειψη σε σχέση με τις υπάρχουσες ανάγκες. Το πρόβλημα της έλλειψης καθηγητών είναι δυσανάλογο με αυτό του υπεραριθμού μαθητικού δυναμικού, επομένως είναι αναμενόμενο τα μεγαλύτερα προβλήματα να εμφανίζονται και σε αυτήν την περίπτωση περισσότερο στο Λύκειο και στο ΤΕΕ και λιγότερο στα δύο Γυμνάσια.

Στο Λύκειο διδάσκουν 22 καθηγητές ενώ στο ΤΕΕ 27. Σύμφωνα με τους Διευθυντές των δύο σχολείων υπάρχει ανάγκη για τουλάχιστον 4-5 επιπλέον καθηγητών, έτσι ώστε να εξελίσσεται ομαλότερα η εκπαιδευτική διαδικασία και να μην καταφεύγουν σε αλχημείες για την κάλυψη των αναγκών που παρουσιάζονται.

Στα δύο Γυμνάσια της περιοχής η κατάσταση είναι σαφώς καλύτερη. Οι καθηγητές που διδάσκουν είναι 27 το σύνολο και σύμφωνα με τους Διευθυντές η εκπαιδευτική διαδικασία εξελίσσεται αρκετά ικανοποιητικά. Δεν θα αρνούσαν όμως την προσθήκη 2-3 εκπαιδευτικών για ακόμα μεγαλύτερη άνεση στην κάλυψη των όποιων αναγκών προκύπτουν κατά καιρούς.

Εικόνα 6.9.2: Γραφική απεικόνιση μεγέθους εκπαιδευτικού προσωπικού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 Γενικά συμπεράσματα-διαπιστώσεις

Πριν από όλα πρέπει να τονίσουμε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες σχετικά με τις σχολικές μονάδες. Σκοπός είναι η ουσιαστική σύνδεση της εκπαίδευσης με την Τ.Α και η συμμετοχή των ΟΤΑ στη διοίκηση των σχολικών μονάδων και στη διαχείριση της σχολικής υποδομής. Οι αρμοδιότητες αυτές έχουν να κάνουν με: α) παραχώρηση στους ΟΤΑ της ακίνητης και κινητής περιουσία των σχολείων, β) δημιουργία των Δημοτικών Επιτροπών Παιδείας ως φορείς σχεδιασμού της εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο και ως όργανα λαϊκής συμμετοχής, γ) σύσταση Σχολικών Επιτροπών με τη μορφή των θυγατρικών νομικών προσώπων των ΟΤΑ με σκοπό την ανάληψη των διοικητικών και οικονομικών λειτουργιών των σχολικών μονάδων, δ) μεταβιβάστηκε στους ΟΤΑ η αρμοδιότητα της επισκευής και συντήρησης των σχολικών κτιρίων και η κατανομή των πιστώσεων για την αντιμετώπιση των λειτουργικών δαπανών των σχολείων.

Η ανάλυση των στοιχείων, οι διαπιστώσεις και τα αποτελέσματα των επί μέρους ερευνητικών εργαλείων οδήγησαν στα εξ επαγωγής παρακάτω συμπεράσματα :

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα αναφορικά με τον σχολικό χώρο και την ένταξή του στην πόλη:

1) Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες σχετικά με τις σχολικές μονάδες. Σκοπός είναι η ουσιαστική σύνδεση της εκπαίδευσης με την Τ.Α και η συμμετοχή των ΟΤΑ στη διοίκηση των σχολικών μονάδων και στη διαχείριση της σχολικής υποδομής. Οι αρμοδιότητες αυτές έχουν να κάνουν με: α) παραχώρηση στους ΟΤΑ της ακίνητης και κινητής περιουσία των σχολείων, β) δημιουργία των Δημοτικών Επιτροπών Παιδείας ως φορείς σχεδιασμού της εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο και ως όργανα λαϊκής συμμετοχής, γ) σύσταση Σχολικών Επιτροπών με τη μορφή των θυγατρικών νομικών προσώπων των ΟΤΑ με σκοπό την ανάληψη των διοικητικών και οικονομικών λειτουργιών των σχολικών μονάδων, δ) μεταβιβάστηκε στους ΟΤΑ η

αρμοδιότητα της επισκευής και συντήρησης των σχολικών κτιρίων και η κατανομή των πιστώσεων για την αντιμετώπιση των λειτουργικών δαπανών των σχολείων.

2) Είναι ανάγκη η μελέτη ενός σχολείου να μην είναι ανεξάρτητη από την πολεοδομική και χωροταξική μελέτη της πόλης. Σε κάθε περιοχή στην οποία κτίζεται ένα σχολείο, γίνονται μεταβολές από την παρουσία του όπως:

- Αύξηση της αξίας της γύρω περιοχής.
- Η φύση της περιοχής αλλάζει. Κτίζονται νέες κατοικίες, δημιουργούνται νέες εμπορικές επιχειρήσεις.
- Λειτουργούν νέες γραμμές μέσων μαζικής μεταφοράς.
- Δημιουργούνται (όταν αυτό είναι εφικτό) νέες αθλητικές εγκαταστάσεις.

Συμπερασματικά λοιπόν η θέση του σχολείου επηρεάζει άμεσα την κατεύθυνση προς την οποία αναπτύσσεται μια πόλη, ιδιαίτερα στις απομακρυσμένες περιοχές αυτής.

2) Οι πολεοδομικές μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί κατά τα τελευταία 15 χρόνια δεν έχουν λάβει υπόψη την ένταξη του δομημένου σχολικού χώρου της Γενικής Εκπαίδευσης αλλά και της Τ.Ε.Ε. στη Μεταμόρφωση, ώστε να λαμβάνεται υπόψη το χωρικό τοπίο. Η σωστή επιλογή της θέσης του σχολικού χώρου, ο τρόπος ένταξής του στο περιβάλλον και γενικότερα ο προσδιορισμός της σχέσης του, “μέσα” με το “έξω”, είναι ανύπαρκτες.

3) Δεν γίνονται μελέτες, τόσο από τον Δ. Μεταμόρφωσης, όσο και από την Εκπαιδευτική κοινότητα και τον Ο.Σ.Κ. για την εκπόνηση, πάσης φύσεως ερευνών και μελετών για θέματα σχολικής στέγης, όπως η πολιτική γης, ο προγραμματισμός παραγωγής σχολικής στέγης, η κίνηση του μαθητικού δυναμικού και γενικότερα η δημογραφική εξέλιξη. Συνέπεια των ανωτέρω είναι σήμερα το Γενικό Λύκειο και το Τ.Ε.Ε. του Δ. Μεταμόρφωσης να μην είναι στη θέση να στεγάσουν τον αυξημένο αριθμό του μαθητικού δυναμικού.

4) Οι πολεοδομικές μελέτες και οι χάρτες χρήσης γης του Δ. Μεταμόρφωσης, δεν περιέχουν τις αλλαγές που έχουν γίνει τα τελευταία τουλάχιστον 8 έτη.

5) Ακατάλληλη τοποθέτηση των περισσότερων σχολικών μονάδων(ιδιαιτέρως του Λυκείου και του Τ.Ε.Ε) μέσα στον Δ. Μεταμόρφωσης.

- 6) Υπάρχουν εμπόδια που δυσχεραίνουν τη διαδρομή των μαθητών-τριών από την κατοικία τους στο σχολείο τους. Πέρα από επιλεκτικές πεζοδρομήσεις, η πόλη γίνεται ανθρώπινη, όταν διαθέτει ασφαλή δίκτυα πεζών για παιδιά (και ηλικιωμένους) που να μπορούν να τη διασχίσουν από άκρη σε άκρη. Στα δίκτυα αυτά πρέπει να εντάσσονται πρωτίστως (μαζί με τις πλατείες και τους ελεύθερους χώρους) και οι χώροι εκπαίδευσης.
- 7) Η απόσταση των διαδρομών που κάνουν οι μαθητές είναι σχετική. Το μέγεθός της είναι διαφορετικό πολλές φορές από το πραγματικό και διαμορφώνεται από άλλους παράγοντες.
- 8) Γίνονται μεγάλες μετακινήσεις για την εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο του μαθητικού δυναμικού, όσο και του εκπαιδευτικού προσωπικού. Παρατηρούνται λειτουργικά προβλήματα σε μαθητικό δυναμικό και εκπαιδευτικό προσωπικό συνέπεια των μετακινήσεων.
- 9) Υπάρχουν σοβαρά προβλήματα (φθορών, καθαριότητας, χρηματοδότησης κλπ.) στα περισσότερα σχολεία της περιοχής.
- 10) Ανυπαρξία εκπροσώπησης του υπεύθυνου για τον Πολεοδομικό σχεδιασμό της πόλης, στις επιτροπές που εισηγούνται την κατάργηση ή δημιουργία σχολικών μονάδων.

7.2 Προτάσεις

Μετά από τα παραπάνω συμπεράσματα γίνονται οι εξής προτάσεις:

-Να γίνουν ολοκληρωμένες πολεοδομικές μελέτες που να περιλαμβάνουν όχι μόνο συστηματική ανάλυση και συντονισμένη επίλυση όλων των σχετικών με την ανάπτυξη της πόλης προβλημάτων, αλλά και να επιδιώκουν μια καθολική επισήμανση αιτίων και αποτελεσμάτων κι ακόμα και γενικότερων επιπτώσεων.

-Να δημιουργηθεί τουλάχιστον ακόμα ένα Γενικό Λύκειο καθώς και ένα Τ.Ε.Ε στην πόλη.

-Όλες οι σχολικές μονάδες να αποκτήσουν δικές τους εργαστηριακές αίθουσες με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

-Να ενταχθούν οι σχολικές μονάδες της Τ.Ε.Ε. στα ρυθμιστικά σχέδια του Δ. Μεταμόρφωσης.

-Να δημιουργηθεί από το ΥΠ..Π. ή το Π.Ι. φορέας ο οποίος θα παρακολουθεί τα θέματα σχολικής στέγης ως προς τον προγραμματισμό της (πολιτική γης, προγραμματισμό παραγωγής σχολικής στέγης, κίνηση του μαθητικού δυναμικού προς τη Γενική ή Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση, δημογραφική εξέλιξη κλπ.), ώστε να υπάρξει συνεργασία τόσο με την εκπαιδευτική κοινότητα, όσο και με την αντίστοιχη τεχνική υπηρεσία του Ο.Σ.Κ. και τα Πολεοδομικά-Χωροταξικά γραφεία των Δήμων.

-Να ανοίξουν στις τοπικές κοινωνίες τις πόρτες τους οι σχολικές μονάδες του Δ.Μεταμόρφωσης, ώστε να πραγματοποιούνται δραστηριότητες, όπως:

- Λειτουργία δανειστικής βιβλιοθήκης
- Ενημερωτικά σεμινάρια
- Δημιουργία σχολών εικαστικών τεχνών
- Εκμάθηση Η/Υ
- Εκθέσεις
- Τμήματα ενίσχυσης και στήριξης των μαθητών
- Αθλητικές δραστηριότητες

-Τέλος, στη χώρα μας η ανάπτυξη των δημοτικών επιχειρήσεων, αλλά και των ιδιωτικών, να αναλάβουν τον ρόλο ενός Τεχνικού παιδαγωγικού παραρτήματος των σχολείων της Τ.Ε.Ε.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η μορφή και ο τρόπος δημιουργίας και τοποθέτησης των σχολικών μονάδων στο Δ.Μεταμόρφωσης πρέπει να αλλάξει. Η πολυδύναμη αξιοποίηση του σχολικού χώρου, η αναβάθμισή του καθώς και οι πολλαπλές χρήσεις του θα πρέπει να ξεκινούν το συντομότερο ώστε να απαλειφθούν οι αρνητικές επιπτώσεις που προαναφέρθηκαν στα συμπεράσματα και να προκύψει μια σειρά θετικών αποτελεσμάτων για το κοινωνικό σύνολο του Δ. Μεταμόρφωσης.

Η οποιαδήποτε εκπαιδευτική μεταρρύθμιση απαιτεί και ανάλογο εκπαιδευτικό περιβάλλον, ένα περιβάλλον που να στηρίζει την πληροφορία, την αυτενέργεια, τη δημιουργικότητα και την επικοινωνία.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΛ.ΣΤΑΤ.:	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Ο.Σ.Κ.:	Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων
ΥΠ.Π.:	Υπουργείο Παιδείας
Ο.Τ.Α.:	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Α.Μ.Ε.Α.:	Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες
Κ.Υ.Τ.:	Κέντρο Υπερυψηλής Τάσης
ΕΠΑ.Λ.:	Επαγγελματικό Λύκειο
Φ.Ε.Κ.:	Φύλλο Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
Γ.Ο.Κ.:	Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός
Γ.Λ.:	Γενικό Λύκειο
Ε.Λ.:	Ενιαίο Λύκειο
Τ.Ε.Ε.:	Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο
Τ.Ε.Λ.:	Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο
Π.Ι.:	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΑ ΑΡΘΡΑ - ΕΡΕΥΝΕΣ - ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

A) ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 📖 Γερμανός, Δ. (2003). *Οι Τοίχοι της Γνώσης. Σχολικός Χώρος και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- 📖 Γερμανός Δ. (1998), ‘*Το υλικό πεδίο αγωγής. Μια διδακτική προσέγγιση που στηρίζεται στην παιδαγωγική ποιότητα της σχέσης του παιδιού με τον υλικό χώρο*’, Αθήνα, Εκδ.
- 📖 Φώτης Γ., “*Μέθοδοι και Τεχνικές Χωροθέτησης Λειτουργιών*”, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1997.
- 📖 Αγγελίδης Μ. (2000) ‘*Χωροταξικός σχεδιασμός και βιώσιμη ανάπτυξη*’ Αθήνα, Εκδ. Συμμετρία.
- 📖 Αραβαντινός Αθ. (1984), ‘*Πολεοδομικός Σχεδιασμός*’, Αθήνα, Εκδ. ΕΜΠ

B) ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΑ ΑΡΘΡΑ-ΕΡΕΥΝΕΣ

- 📁 Αυγερινού – Κολώνια Σ. (1987), ‘*Σχολείο και πόλη*’, Σημειώσεις από σεμινάριο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης και του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π.
- 📁 Συγγόλιτου Ε. , (1998), ‘*Σχολικός Χώρος και Συμπεριφορά*’, , Κείμενο από το Διεθνές Συμπόσιο με θέμα Αρχιτεκτονική, Παιδί και Αγωγή, Θεσσαλονίκη.
- 📁 Βαλεντής Θ. (1969), ‘*Κτίρια Εκπαιδύσεως 1^ο, 2^ο, 3^ο μέρος*’, Φύλλα σημειώσεων Σπουδαστηρίου Έδρας Κτιριολογίας, Αθήνα, Εκδ. ΕΜΠ
- 📁 Εφημερίδα Της Κυβερνήσεως, ΦΕΚ Β 635/3.5.2007 Αριθμ. 37237/ΣΤ1

Γ) ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

- Επιτροπή Παιδείας Δήμου Μεταμόρφωσης
- Δημοτική Επιχείρηση Κατασκευών και Τεχνικών Έργων Δήμου Μεταμόρφωσης

Δ) ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.osk.gr
- www.metamorfossi.gr
- www.ypepth.gr
- www.statistics.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο παράρτημα που ακολουθεί βλέπουμε τις ερωτήσεις που τέθηκαν αντίστοιχα στους μαθητές, το εκπαιδευτικό προσωπικό και τους Διευθυντές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τις απαντήσεις οι οποίες εδόθησαν. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω οι ερωτήσεις που τέθηκαν δεν είχαν τη μορφή ενός έντυπου ερωτηματολογίου αλλά ενός προφορικού. Έχουμε να κάνουμε δηλαδή με συγκεκριμένες ερωτήσεις που τέθηκαν υπό τη μορφή προσωπικών συνεντεύξεων κι αυτό για να υπάρχει μεγαλύτερη κατανόηση και σαφήνεια ανάμεσα στις δύο πλευρές.

A)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΑΘΗΤΩΝ
<i>I. Με ποιά τρόπο μετακινείστε από και προς τη σχολική σας μονάδα;</i>
• Μαθητές β΄θμιας εκπαίδευσης
α) 57 % με χρήση μεταφορικού μέσου (Ι.Χ/αστική συγκοινωνία)
β) 30% με τα πόδια
γ) 13% με χρήση δύο μεταφορικών μέσων
• Μαθητές γ΄βάθμιας εκπαίδευσης
α) 65% με χρήση μεταφορικού μέσου (Ι.Χ/αστική συγκοινωνία)
β) 21% με τα πόδια
γ) 14% με χρήση δύο μεταφορικών μέσων
<i>II. Πόσο χρόνο καταναλώνεται για τις μετακινήσεις σας από και προς τη σχολική σας μονάδα;</i>
• Μαθητές β΄θμιας εκπαίδευσης
α) 52% περίπου 45 λεπτά
β) 28% λιγότερο από 45 λεπτά

γ) 20% περισσότερο από 45 λεπτά
• Μαθητές γ΄βάθμιας εκπαίδευσης
α) 81% περίπου 45 λεπτά
β) 11% λιγότερο από 45 λεπτά
γ) 8% περισσότερο από 45 λεπτά
III. Πόσο επηρεάζουν οι καθημερινές μετακινήσεις την απόδοσή σας στα μαθήματα;
α) 35% καθόλου
β) 32% αρκετά
γ) 17% πολύ
δ) 16% λίγο
IV. Κατά πόσο ανταποκρίνεται η σχολική σας μονάδα στις ανάγκες σας;
α) 58% καθόλου
β) 24% λίγο
γ) 12% αρκετά
δ) 6% πολύ
V. Ποια λύση θα προτείνετε για τη βελτίωση των σχολικών μονάδων της περιοχής;
α) 92% δημιουργία νέων σχολικών εγκαταστάσεων
β) 8% ανακατασκευή των ήδη υπαρχόντων σχολικών εγκαταστάσεων

B)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
<i>I. Με ποιό τρόπο μετακινείστε προς και από τη σχολική μονάδα στην οποία διδάσκετε;</i>
α) 67% με χρήση μεταφορικού μέσου (Ι.Χ/αστική συγκοινωνία)
β) 20% με χρήση δύο μεταφορικών μέσων
γ) 13% μετα πόδια
<i>II. Πως κρίνεται τη χωροταξική κατανομή των σχολικών μονάδων στην περιοχή;</i>
α) 59% κακή
β) 19% μέτρια
γ) 17% πολύ κακή
δ) 5% σχετικά καλή
<i>III. Κατά πόσο ανταποκρίνεται η σχολική σας μονάδα στις ανάγκες σας για έναν ολοκληρωμένο τρόπο διδασκαλίας;</i>
A) 69% καθόλου
B) 27% λίγο
Γ) 4% αρκετά

Γ)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

I. Ποιά είναι κατά τη γνώμη σας τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σχολική σας μονάδα;

Όλοι οι ερωτηθέντες έδωσαν τις εξής απαντήσεις:

- Φθορές
- Έλλειψη χρηματοδότησης
- Καθαριότητα

*II. 1) Ποιος είναι ο αριθμός του μαθητικού δυναμικού της σχολικής σας μονάδας;
2) Σε τι βαθμό πληρούν οι εγκαταστάσεις τις προϋποθέσεις για τη φιλοξενία του συγκεκριμένου αριθμού μαθητών;*

1)

α) 1^ο Γυμνάσιο: 177 μαθητές

β) 3^ο Γυμνάσιο: 158 μαθητές

γ) Λύκειο: 246 μαθητές

δ) ΤΕΕ: 412 μαθητές

2)

α) μέτρια

β) αρκετά

γ) καθόλου

δ) καθόλου

III. Ποιος είναι ο αριθμός του εκπαιδευτικού προσωπικού που απασχολείται στη σχολική σας μονάδα, είναι επαρκές για την κάλυψη των σχολικών δραστηριοτήτων;

α) 1^ο Γυμνάσιο: 14 καθηγητές, σχετικά επαρκές

β) 3^ο Γυμνάσιο: 13 καθηγητές, σχετικά επαρκές

γ)	Λύκειο: 22 καθηγητές, καθόλου επαρκές
δ)	ΤΕΕ: 27 καθηγητές, καθόλου επαρκές
IV. Πώς κρίνεται τη σχολική σας μονάδα από άποψη κτιριακών εγκαταστάσεων, υλικοτεχνικού εξοπλισμού και εργαστηριακών υποδομών;	
α)	1 ^ο Γυμνάσιο: κακή
β)	3 ^ο Γυμνάσιο: κακή
γ)	Λύκειο: μέτρια
δ)	ΤΕΕ: μέτρια
V. Πώς κρίνεται την επικοινωνία σας με τους φορείς του Δήμου Μεταμόρφωσης και σε τι βαθμό ανταποκρίνονται στα προβλήματά σας και γενικότερα στις όποιες παρατηρήσεις σας;	
Όλοι οι ερωτηθέντες έδωσαν τις εξής απαντήσεις:	
<ul style="list-style-type: none"> • Μέτρια επικοινωνία με φορείς του Δήμου • Ελάχιστη βοήθεια από μέρος τους 	
VI. Ποια πιστεύεται ότι πρέπει να είναι η πρώτη προτεραιότητα του Δήμου Μεταμόρφωσης και η οποία χρήζει άμεσης λύσης αναφορικά με τις σχολικές μονάδες της περιοχής;	
Όλοι οι ερωτηθέντες έδωσαν την εξής απάντηση:	
<ul style="list-style-type: none"> • Άμεση ανάγκη για δημιουργία νέων σύγχρονων σχολικών εγκαταστάσεων στην περιοχή της Μεταμόρφωσης, με προτεραιότητα στην ανέγερση δεύτερου ΤΕΕ καθώς και Γενικού Λυκείου. 	